

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knafova ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za in-
zemstvo razen Amerike: četrtno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Račun poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani, št. 10.711.

Našim vinogradom grozi uničenje

Zaradi obilnega deževja in toplote nastopa letos v dravski banovini peronospora na vinski trti zelo močno. Posebno napada vinograde v Slovenskih goricah in Halozah, kjer je posamezne trtne nasade že skoro čisto uničila, da ne bo nikakega pridelka.

Ta nevarna trtna bolezen je bila zanešana v Evropo iz Amerike, a se more ugnezdi, kakor posnemamo iz članka, ki ga je objavil v časopisu profesor Fran Vojska, le v krajih, kjer je dovolj vlage. V suhem podnebju se je ni bati. Peronospora je gliva, ki se razmnožuje s semenom (troši), in prezimuje v odpadlem listju. Ne napada pa samo listov, temveč tudi nežne jagodice, starejše jagode pa le skozi grozdne peclje. Jagode dobe potem žlebače vdrtine, porjave, pozneje počne, se posuše in odpadejo.

Najpriporočljivejša sredstva proti peronospori so strupene bakrene soli, med katerimi je najcenejša modra galica. Z njo zastrupljamo pomladne in poletne troske v trenutku, ko začno kaliti. Če škropimo list z galico, preden je okužen, je zavarovan proti bolezni. Če pa škropimo šele potem, ko se je glivica že razrasla v list, ne moremo bolezni več preprečiti, ker v list galica ne pride. Kdaj in kolikokrat moramo škropiti, je odvisno od sorte, lege in podnebja.

Prvič škropimo, ko znaša nočna toplota 13 stopinj. To je navadno v drugi polovici maja, tako da so trte do začetka junija že poškopljene. Drugič škropimo tik pred cvetom ali takoj po njem. Med prvim in drugim škropljenjem ne sme preteči več kakor 14 dni, med drugim in tretjim pa ne več kakor dvajset dni. Četrto ali celo petič škropimo po potrebi. Kdaj in kolikokrat škropimo, je odvisno od razvoja trsja, vremena, lege in podobnega. Po toči na primer je treba poškopiti trsje takoj. V mladem vinogradu škropimo vsakih 10 do 14 dni, v trsnici vsak teden ali po potrebi celo dvačrat.

Ves uspeh škropljenja pa je odvisen od pravega trenutka, v katerem škropimo. Včasih odločuje le nekaj dni, da celo nekaj ur. Da zadene pravi trenutek, moramo uvaževati nastopno: Od časa, ko je list od peronospore napaden, do časa, ko se prikazujejo na spodnji strani lista bele lise, poteče tako zvana inkubacijska doba. Inkubacijska doba znaša sredi maja okrog 15 dni, sredi junija okrog devet dni, julija in avgusta štiri do pet dni, ob dežju pa je inkubacijska doba še krajša. Bolezen se razvija tem huje, če dežuje proti koncu te dobe, ker to pospeši razvoj poletnih trosov. Danes imamo že posebne inkubacijske koledarje, po katerih lahko sklepamo na čas škropljenja.

Za prvo škropljenje zadostuje enoodstotna za nadaljnja škropljenja poldrugoodstotna, ob neprestanem močnem deževju do dvoodstotna bordoška brozga (galica in apno) ali burgundska brozga (galica in soda). Gašenega apna jemljemo zmerom malo več kakor galice in se količina apna ravna po količini vode, ki jo apno vsebuje, odnosno po kakovosti gašenega apna. Navadno računamo na en kilogram galice en in četrt do en in pol kg ga-

šenega apna ali 475 gramov Solvayeve sode. Če smo vzeli dovolj apna, preizkusimo z belim fenolfaleinovim ali rdečim lakmusovim papirjem na že znani način. Majhen prebitek apna je povšečen, ne sme pa biti prevelik, zakaj preobilna množina apna zmanjšuje učinkovitost galice, škropivo se bolj slabo prijemlje trsja in trto prehudo obsenčuje, kar ji škoduje. Pri pripravi škropiva je važno, da vlijamo raztopnino galice v apneni belež (in ne narobe). Pripravljenno bordoško brozgo moramo porabiti še v teku istega dne, ker je pozneje skoro neporabna. Če pa dodamo škropivu na vsak kilogram galice v 100 litrih škropiva pet dekagramov sladkorja ali na en hektoliter škropiva en liter mleka, ostane zmes uporabna še osem do deset dni.

Škropimo ob suhem, mirnem vremenu, ne v najhujši vročini. V slabem vremenu škropimo tudi med cvetjem in tudi, če je traja še malo mokro ali če malo prši. Gledamo na to, do dobro in fino oškropimo spodnje strani listov. Rabimo razpršilnike, ki na fino razpršijo. Grozdje naj bo dobro oblit z galico, od lista pa ne sme kapljati. Pred škropljenjem trte povežemo. Po vezi tudi laže poškopimo spodnje strani listov in grozdje.

Ker glivične bolezni, posebno pa peronospora, nevarno nastopijo, je brezpogojno potrebno, da jih zatiramo ne samo neposredno, temveč tudi posredno. Taki posredni načini zatiranja glivičnih bolezni, naprednim vinarjem že splošno znani, so naslednji: 1.) Trte se naj sadijo najmanj 1 x 1,2 m narazen, da more med njimi zrak dobro krožiti; 2.) rano prive-

zovanje in krajsanje poganjkov ali mladik; 3.) uničevanje plevela; 4.) rano prikrajševanje zalistnikov in rano odstranjevanje nepotrebnih mladik na starem lesu, ker se njih listi najprej okužijo in se potem bolezen naglo razširi; 5.) globoka jesenska ali zimska kopa zaradi zatiranja plevela in izboljšanja zemlje; 6.) nepremočno gnojenje, ker so prebohotno rastoče trte najbolj sprejemljive za bolezen in so začeli v naše vinogradniške kraje uvajati sprejemljive in občutljive za peronosporo, naj naj se ne sadijo v lege in zemlje z najugodnejšimi pogoji za bolezen.

K tem izvajanjem bi pripomnili še eno okolnost, na katero smo vsa povelja leta polagali premalo pozornosti. Ze nekaj let pred vojno so začeli vnašati vinogradniške kraje uvajati ameriške samorodnice. Namen je bil dober, saj niso poznale te vrste takrat ne peronospore ne plesni in so obilno rodile brez vsega škropljenja.

Vsaka bolezen pa se v teku časa prilagodi novim razmeram. Tako je bilo tudi s peronosporo. Za površnega opazovalca zbiravo šmarnično trto že več let naskakuje peronospora. Čim odpornejša je rastlina, tem bolj žilave postajajo bolezenske klice. Ta novi žilavi rod zajedalke, ki na šmarnici še životari, se na žilastih trtah, ko pride nanje, tako razbohoti, da jo komaj zatira v ugodnem letu vesten vinogradnik, v deževnem letu pa kljubuje vsem naporom zatiranja. Prizanesljivost oblasti samorodnicam je pustila, da se je takorekoč opitela peronospora. Zato bodi prvi korak k ozdravljenju naših vinogradov zatiranje samorodnic, ki so neškropljene le pitališče peronospore in oidijsa.

Pa še nekaj: Ali ne bi bilo umestno, če bi se uvedlo obvezno škropljenje pod nadzorstvom. Seveda pa bi bilo treba obenem poskrbeti za ceneno škropivo.

Invalidske pravice naj se zajamčijo s stalnim zakonom

O izpremembah invalidskega zakona so slovenski invalidi nedavno obširno razpravljali na svoji skupščini v Mariboru. Ta zbor je ugotovil, da so invalidi sicer nekaj dosegli, vendar pa mnogo premalo. Zato še ne more biti govora, da je pereče vprašanje jugoslovenskih invalidov že dokončno rešeno.

V Beogradu deluje klub oficirjev-invalidov, ki je že večkrat dal pobude za pravilno rešitev invalidskega vprašanja. Klub je imel nedavno občni zbor, na katerem je sprejel resolucijo, ki zahteva rešitev invalidskega vprašanja enkrat za vselej. Ta resolucija ugotavlja med drugim, da je milijon invalidov, ki jih je priznaval invalidski zakon leta 1925, invalidski zakon leta 1929, tako znižal, da jih je ostalo samo še okrog 80.000. Znižanje števila invalidov na 80.000 je bilo izvedeno zaradi tega, ker so se v državnem proračunu zelo znižale postavke za invalidske podpore. Tako je ostalo brez zaščite okrog 60 odstotkov invalidov.

Resolucija govori tudi o uredbi, ki je bila uveljavljena aprila letos in s katero je

izpremenjen v nekaterih točkah invalidski zakon iz l. 1929. S temi izpremembami je število priznanih invalidov v vsej državi naraslo sicer za kakih 17.000 oseb, a vsi ti upravičenci do invalidskih podpor morajo izpolniti zelo hude pogoje, da jih dosežejo. Brez zaščite je, kakor se vidi, ostalo še zmerom veliko število invalidov in je zaradi tega še vedno na dnevnem redu vprašanje invalidske oskrbe.

Samo veljava stalnega invalidskega zakona bi mogla rešiti to vprašanje. Ta zakon bi moral brezpogojno uveljavljati vse pravice, ki so si jih invalidi že pridobili, in nobena nova uredba, nobeni novi pravilniki in dodatki k zakonu ne bi smeli omejevati, kršiti ali celo odvzemati že pridobljenih pravic invalidov. Invalid, ki je bil nekdanj priznan, naj uživa svoje pravice in, ko umre, naj njegove pravice preidejo na njegovo rodbino. Stalnost invalidskih pravic mora biti za vedno zajamčena z zakonom. Vodilna misel invalidskega zakona mora biti skrb za življenje in obstanek invalidov in njihovih družin.

Obetajo se važni ukrepi za hmeljarstvo

Hmeljarstvo je pomembna panoga našega narodnega gospodarstva. Na 3000 ha pridelata Slovenija in Vojvodina 30.000 do 40.000 metriskih stotov hmelja. Domače pivovarne porabijo komaj en do dva odstotka vsakoletnega pridelka, vse drugo se izvozi, kar prinese letno povprečno 100 milijonov dinarjev tujega denarja v našo državo. Te lepe vsote ne shranijo hmeljarji v nogavico, temveč odšete državi davke, denarnim zavodom obresti in preskrbi svojo družino z vsem potrebnim, s čimer dajo zaslužka trgovcu, obrtniku in delavcu.

Kljub tej važnosti hmeljarstva za naše narodno gospodarstvo pa ni posvečala država tej panogi kmetijstva zmerom dovoli pozornosti. Še za edino ugodnost, polovično vozni no po železnici za obirake hmelja se je bilo treba vsako leto mnogo prizadevati. Druge države brez izleme žrtvujejo lep denar za nujne potrebe hmeljarstva, ker se zavedajo, pomembnosti te gospodarske panoge.

Kakor doznavamo, pripravlja vlada nekaj važnih ukrepov za naše hmeljarstvo. Že desetletja se bori naš hmeljarji za uvedbo obveznega znamkovanja hmelja, ki bi naj omogočil odjemalcu gotovost, da dobi res naše odlično blago. Na drugi strani pa naj obvezna znamka ščiti okoliše z dobrim blagom pred konkurenco iz slabših okolišev. Zdaj pristojevoljno znamkuje se izvajajo že pri polovici izvoza iz dobrih okolišev in bo uvedbo obveznega znamkovanja, ki ga obeta vlada, pozdravila tudi trgovina. Pri sklepanju trgovinskih pogodb s tujimi državami niso nikoli prišli na vrsto hmeljski kontingenti (določene količine blaga, ki se izvažajo drugam po znižani carini). Pravkar čitamo, da se bodo vnesli znatni kontingenti hmelja v novo trgovinsko pogodbo z Nemčijo. S tem ukrepom bi se močno okrepilo naše hmeljsko tržišče in bi se tudi cene našega hmelja spravile v pravično razmerje do cen v drugih okoliših. Devizni predpisi naše države niso bili prikladni za posebnosti hmeljske trgovine, zato so jih zdaj pristojni činitelji na pobudo hmeljarjev spravili v sklad s potrebami izvoznikov.

Najhujši hmeljski sovražnik je peronospora, ki nastopa čedalje huje. Kakor se čuje, obstoji namera, zakona o obveznem zatiranju peronospore. V to svrhu naj bi se postopno ustanovilo za slovenski okoliš 40 zatiranih postaj s samovoznimi motornimi škropilnicami. Te postaje bi bile podrejene hmeljski kontrolni postaji, ki se namerava že letos ustanoviti v središču savinjskega okoliša. Njena naloga bo poizkusno znanstveno delo, v vseh vprašanih pridelovalnih hmelja, zlasti pa vzgoja boljših rodnejših in proti peronospori odpornejših sort. Postaja bo bdelja nad vsemi hmeljskimi škodljivci in skrbela s primernimi ukrepi za pravočasno in pravilno obrambo hmelja.

Naše hmeljarstvo je dobilo posebnega barmvinskkega hmeljskega nadzornika, čigar dolžnost bo, skrbeti, da ne ostanejo ti lepo zasnovani načrti le obljube.

Politični pregled

Huda nasprotstva med španskimi levičarji, ki imajo zdaj vlado v rokah, in desničarji so so dovedla do tega, da je zadnje dni

vsa Španija v plamenih državljanske vojne

Vodja desničarske zarote je Gil Robles, ki pa je odpotoval v tujino. Upor je nastal najprej med španskimi četami v Maroku in na Kanarskih in Balearskih otokih, kjer je pod vodstvom generala Franka uspel. Uporniške čete generala Franka so se začele nato izkrcavati na španski obali in zasedle velik del južne Španije. Nastali so krvavi boji, o katerih prihajajo iz Španije zelo nasprotujoče si vesti. Begunci iz Španije pravijo, da sta krvoločni obe stranki. Hudi boji so bili tudi v glavnem mestu Madridu, kjer je bil po uradni vesti upor kmalu zadušjen. Sevillska radijska postaja je objavila upornikom ultimatum, v katerem jih vlada poziva, naj se do določenega časa vdajo, sicer bodo brez milosti postreljeni.

Uporniška poročila govore o zmagovitem napredovanju, toda po vesteh pariških listov

se uporno vojaštvo spet vrača v vladni tabor.

Po vesteh angleških listov je bilo v nedeljo, ponedeljek in torek v krvavih borbah 25.000 do 30.000 mrtvih žrtev. V Francijo je v teh treh dneh pribežalo 40.000 beguncev. Uporniški general Franco je dal povsod, kamor je prodrl, poloviti in brez sodbe postreliti vse komunistične in socialistične voditelje, občinske svetnike in uradnike. Tudi oni, ki niso hoteli sodelovati pri upor, so bili ustreljeni. Nasprotno pa vojaštvo, ki se spet vrača v vladni tabor, strelja višje oficirje. Za enkrat kaže, da bo vlada spet postala gospodar položaja. Kakor pišejo listi, bivši španski kralj simpatizira z uporniki, ne računa pa na obnovo monarhije.

V ponedeljek se je v Montreuxu zaključila konferenca, ki je razpravljala o vprašanju Dardanel. Turčija je spet dobila polno pravico na svojem ozemlju in so

turške čete že zasedle Dardanele.

Konferenca je ves čas potekala tako, da se turškim zahtevam niso stavile večje ovire. Naklonjenost Turčiji je pokazal tudi jugoslovski zastopnik dr. Subotić. Glede na to je dal turški zunanji minister Ruždi Aras za jugoslovski tisk izjavo, v kateri se prisrčno zahvaljuje za podporo Balkanski zvezi in posebej Jugoslaviji, ki spada v Balkansko zvezo. Ruždi Aras naglašuje v izjavi, da je bilo stališče Jugoslavije v Montreuxu takšno, kakršno je Turčija po pravici pričakovala od zavezniške države, s katero jo vežejo neločljivi stiki.

Iz Londona poročajo,

da snuje Anglija nove načrte za pomirjenje Evrope.

Za danes 23. t. m. je sklicana v Londonu konferenca zastopnikov Anglije, Francije in Belgije, da prouči položaj in najde boljše pota v želji, da bi se mir v Evropi utrdil s splošno pogodbo. Razgovor bo tudi o pripravah za veliko konferenco lokarnskih držav v jeseni, na kateri naj bi tudi sodelovali Nemčija in Italija.

Po Merku M. J.:

Sreče pot je zveržena

S preplašenimi bledeimi obrazi so Vrhovčevi gledali priprave reševalne ekspedicije. Pri obedu potem je bilo vse tiho, le Vrhovčevka je zdaj pa zdaj pogledala Zoro kakor zločinko, da se ta ni upala niti jesti. Njeni gojenki sta to opazili in sta zato tudi sami kljubovali vzgojiteljici.

Ura je potekla za uro. Gostilničar je pozikšal svoje goste razvedriti in jim je pripovedoval razne smešne zgodbe, ki so se pripetile v gorah. Ida je zdajci tiho zaplakala. Mislila je, kako strašno bo, če bo treba nositi črno obleko, a njene svetle obleke bi zamenjale vse v omarah.

Dušan ji je ponudil roko in jo odvedel na prosto. Deževati je nehala in modro nebo se je začelo kazati.

Zora je gledala za parom, ki je roko v roki počasi stopal po cesti. Divja bolečina, ki je ni še nikdar čutila, jo je prevzela.

Nikdar še ni z nobeno mislijo zavidala ljudem, ki živijo v izobilju; nikdar si ni želela Idinega bogastva. Zdaj pa je prvič zavidala jokajočo se Idro za roko, ki jo je vodila. Bolečina, ki jo je Zora čutila, je bila tako huda, da jo je komaj premagovala.

V poznih popoldanskih urah je ves razburjen prisopihal gostilničar k Vrhovčevim: »Reševalci prihajajo. Enega nesejo. To sem videl!»

Polno radovednežev se je zbralo pred gostilno, da bi počakali prihoda reševalne ekspedicije.

Vrhovčevka se je opirala na svojega moža in Ida na Dušana, med tem ko sta se obe deklici stiskali napol jokaje, napol radovedni druga k drugi. Za vzgojiteljico se ni brigal nihče, čeprav ji je bilo hudo pri srcu. Ali je mrtvec, ki ga nesejo vodniki? Ali je Alfonz?

Pravkar so prekoračili most, pod katerim šumi gorski potok. Ze prihajajo bliže. Tuji vodniki, dva izmed njih s težkim bremenom v rokah. Poleg njih pa stopata dve čudni postavi.

»To, to je vendar gospod Alfonz!« je veselo vzkljnknila Zora, ki je s svojimi zdravimi očmi najdalje videla.

»Kje? Motite se!« je zagodrnjal Vrhovec ves zmeden.

Toda Zora je veselo pokazala na postavo, ki je klavarno stopala za vodniki.

»Vi niste pri zdravi pameti, gospodična«, se je jezila Vrhovčevka, »tistile potepin naj bo naš Alfonz?«

Juckanje vodnikov je naznanilo, da je vsa reč razmerno dobro potekla. Vsi so si oddahnili. Ti ljudje zanesljivo ne bi tako veselo ukali, če bi nosili mrtveca.

Z naglim prehodom od žalosti na razposajeno vedrost, česar je zmožna le rosna mladost, je bila Zora že na tem, da bi se glasno zasmejala pri pogledu na Alfonza. Morala si je pritisniti robec na usta. Tak je zdaj elegantni mladi gospod! Semkaj prihaja kakor kup nesreče z raztrganimi čevlji, umazan in tresoč se od utrujenosti in mraza. Na glavi ima namesto lahkega, svetlega klobuka, ki mu ga je veter zanesel v kak prepad, oguljeno čepi-

co, katero mu je najbrž posodil eden izmed vodnikov. Ogrnjen pa je v neko staro cunjko. V taki uniformi se mora ničemu mladi mož pokazati radovednim očem tujih ljudi, ki so pričakovali žaloigro, pa so doživeli smešno komedijo.

Tudi visokošolec, ki so ga nosili vodniki, ni imel resnih poškodb. Samo izvinil si je nogo in ni mogel več hoditi.

Vsi trije so bili v gorovju zašli in so vso noč prezebali v skalovju in trepetali, da padejo v prepad, če se bi v temi premikali. Zaradi tega tudi vso noč niso spali.

»Alfonz, Alfonz, moj dragi dečko! Ali je bilo strašno?« je javkala Vrhovčevka.

»No, preveč imenitno res ni bilo!« je odvrnil Alfonz. »Sicer pa je čisto zdravo, kaj takega enkrat doživeti.«

Bil je videti kakor dozorel možki v svoji bledeci. V čisto preveč mehkužno življenje razvajenega mladeniča se je prvič vrnil resnejši dogodek: prestal je resno nevarnost.

Vrhovec je dal pripraviti vodnikom izdatno malo južino in jih je lepo nagradil za njihov trud. V izpremenjenem, veselim razpoloženju so sedeli za mizo, ko se je bil Alfonz nekoliko spočil in se izpremenil spet v kulturnega človeka. Njegova tovariša sta vabilo odklonila. Pri mizi je bil Alfonz še zmerom redkobeseden in je kazalo, da je bil svojo vihravost izgubil nekje v skalovju.

Za letoviščarje, ki so postopali okrog hiše, se je nudi spet nov prizor.

Zelo eleganten avto se je pripeljal. Iz njega je najprej stopil lep oblečen šofer, nato pa še pomagal iz vozila še imenitnejše oblečenemu edinemu potniku.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

SVINJE. Na celjskem sejmu so bile cene prascem, do 2 meseca starim 80 do 120, od 2 do 4 mesecev 120 do 340, od 4 do 6 mesecev 350 do 400, 6 do 8 mesecev 400 do 480 in od 8 mesecev do enega leta 500 do 700 Din za rilec.

SENO. Na zadnjem trgu krme v Mariboru je bilo opaziti padanje cen. Med tem ko so prej prodajali sladko seno po 35 do 40 Din metrski stot, mu je zdaj cena 25 do 30 Din. Prav tako občuten je padec cen slami in detelji.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

- 1 nizozemski goldinar za 29.64 do 29.78 Din;
- 1 nemško marko za 17.52 do 17.66 Din;
- 1 angleški funt šterling za 218.27 do 220.32 dinarjev;
- 1 ameriški dolar za 43.14 do 43.50 Din;
- 100 francoskih frankov za 288.14 do 289.58 dinarjev;
- 100 češkoslovaških kron za 180.61 do 181.72 dinarjev.

Vojna škoda se je trgovala po 364.50 Din, investicijsko posojilo pa po okrog 84 Din. Avstrijski šilingi so bili po 8.75 Din, nemški klinški čeki pa po Din 13.84.

Sejmi

- 26. julija: Cerkljica, Domžale, Leskovec, Radovljica (samo za blago), Sv. Križ pri Ljutomeru, Trzin — Sv. Trojica (samo za blago), Višnja gora.
- 27. julija: Teharje, Toplice pri Novem mestu, Vrh pri Logatcu, Kostanjevica ob Krki, Kostivnica, Lukovik, Ormož, Prelog, Smartno pri Litiji.
- 28. julija: Dolnja Lendava.
- 31. julija: Dol pri Hrastniku, Konjice, Marenberg, Sv. Lovrenc v Slovenskih goricah, Zagorje (srez Šmarje pri Jelšah).
- 1. avgusta: Pišce pri Brežicah, Ponikva (za živino).
- 2. avgusta: Dravograd.

Takoj je prihitel gostilničar z osebjem in s posebnim spoštovanjem pozdravil tujca. »Gospod direktor, kakšna čast je zame, da prihajate spet k meni!«

Sluga je odvezel plašč tujcu, in ta je stopil v jedilnico, katere vrata je gostilničar široko odprl. Direktor je bil že precej v letih. Bil je plešast in je imel navado, da je gledal med ljudi z napol odprtimi očmi, kakor bi bil hotel s tem kazati, da svet ne zasluži, da bi se več brigal zanj. Ves njegov nastop je pričal o velikem samozavesti bogatega moža, ki je prepričan, da mu njegovo bogastvo daje pravico na to, da zviška gleda na druge ljudi.

Razdolgočaseno je malo ogledoval letoviščarje in je pravkar hotel naročiti gostilničarju, da želi jesti v svoji sobi, ko se je dvignil Vrhovec: »Gospod direktor Grmovnik, zelo me veseli, da vas vidim tukaj!«

Veletrgovec, ki se je sicer tudi sam čutil mogočnika in zmerom čakal, da bi se mu drugi klanjali, je bil zdaj nasproti direktorju že skoro sama ponižna vljudnost. Grmovnik je imenitnejši od njega, saj ima on toliko stotisočev, kakor sam tisočakov. Pred takim možem moraš skloniti glavo.

»Ej, gospod Vrhovnik, odkar sva se videla na Bledu, nisem imel več časti z vami govoriti,« je dejal vljudno direktor Grmovnik, ki je bil vesel, da je v tem kraju sploh naletel na znanca.

Obraz gospe Vrhovčeve je zažarel od zadovoljstva, ko je gospod direktor pristal na povabilo, naj prisede k njihovi mizi. Opravičil se je samo za nekaj trenutkov, češ da se mora preobleči, ker v potni obleki ne more sedeti v damski družbi.

Drobne vesti

— Letošnji jesenski velesejem v Ljubljani bo pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. Trajal bo od 1. do 13. septembra. Poleg industrijske in obrtne razstave bo v okviru jesenskega velesejma prirejena vsedržavna lesna razstava v propagandne svrhe za večjo uporabo našega lesa in njegovih izdelkov. Na razstavi bo tudi živalski vrt divjadi naših gozdov. Obsežne priprave se dalje vrše za veliko cvetlično in zelenjadno razstavo, ki bo zavzemala ogromen razstavnj paviljon in obširne prostore pred njim. Prav tako bo velesejem obsegal razstavo malih živali, razstavo male obrti in živilsko razstavo.

— Žita bo komaj za seme Od Sv. Ane v Slovenskih goricah poročajo: Slabo vreme in vremenske neizgode so prizadejale tudi kmetovalcem Slovenskih goric. Apaške doline in Murskega polja mnogo škode. Pridelek žita v teh krajih je za tretjino manjši, kakor je bil lani. Kjer je voda polja preplavila, kar se je zgodilo zlasti na Murskem polju, je pridelek tako majhen, da ga bodo imeli kmetje komaj za seme. V prejšnjih letih so kmetje iz teh krajev pridelali toliko, da so mogli nekaj žita še prodati. Letos tega dohodka ne bo, ker imajo kmetje pridelka komaj za svojo najskrajnejšo potrebo.

— Izvoz našega hmelja v Nemčijo je zadnja leta močno nazadoval. Glede na to je novosadska Zbornica za trgovino in industrijo stavila v posebni spomenici zahtevo, naj se Jugoslaviji izposluje letni kontingent za uvoz hmelja v Nemčijo, in sicer 1.500.000 kg, kolikor bi mogli v sedanjih razmerah izvoziti v Nemčijo hmelja. Zavod za trgovino s tujino je obvestil zbornico, da bo na prihodnjem zasedanju jugoslovensko-nemške komisije sprožil vprašanje zajamčenja primerne kontingenta.

DOPISI

IVANJKOVCI. V naši občini je bilo v zadnji polovici leta dokaj izprememb. V novembru lani je bila oddeljena katastralna občina Plešivica (Plešivica in Jeruzalem) od tukajšnje občine in priključena občini Sv. Miklavžu. Z veljavnostjo od 13. pr. m. je bilo izpremenjeno ime občine Ivanjkovci v Svetinje. Svetinje niso kraj in ne katastralna

»Kakšna imenitna osebnost! Kakšne odlične manire!« je šepetala Vrhovčeva svojemu možu. Ostali so pozno v noč skupaj. To se pravi, le vzgojiteljico z otrokoma so poslali spat. A tudi utrjeni Alfonz je šel počivati. Ida je bila od veselja, da je zadeva z Alfonzom tako srečno iztekla in da se ji ne bo treba čmo oblačiti, v posebno razposajenem razpoloženju. Direktorju je rekla, da jo spominja na neko sliko, ki jo je videla v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Zda ji si ves čas napenja spomin, čigava slika je to bila. Naposled se je spomnila, Slika Franceta Prešerna.

Direktor je bil zadovoljen s tako primerjavo.

Vrhovčevi in direktor so nameravali naslednjega dne napraviti z avtom izlet v Kranjsko goro, toda slabo vreme jih je zadržalo. No, za kratek izlet v okoliške gozdove se tudi niso zedinili. Kdo bi lazil okoli, ko pa je tako prijetno sedeti pri zajtrku, na katerega je direktor povabil Vrhovčeve. Ida je bila prav razposajena.

»Lilika, Vanda!« je poklical Alfonz svoji sestrici. »pojdimos malo v gozd.« Otroka sta šla in vzgojiteljica je morala seveda z njima.

Ni že govorila na samem z Alfonzom, odkar se je vrnil z gor.

»Kajne gospodična, da me ne zaničujete, ker se je moj pohod v planine tako ponesrečil,« je rekel z resnim obrazom. »Gori v hribih sem se šele naučil prav razumevati smisel vaših besed. Videli boste, kako čisto drugačen človek sem postal, O, da, moji starši me bodo še občudovali!«

»Prosim, prosim, ne storite spet kakšnega prenapljenega dejanja!« je prosila Zora.

Tako bleščeče
sveže kakor prvi dan
po vsakem pranju

Vedno z
GAZELA
TERPENTINOVIM MILOM

GT. 1.2-33

Pere res belo!

občina, ampak se le cerkev tako imenuje. Izgubili pa smo zdaj še Lahonce in Zvab (k. o. Runeč), ki so bili dodani Sv. Tomažu pri Ormožu. To še ni izvedeno. Proti tej prekomasaciji je tukajšnja občina vložila pritožbo na državni svet. — V januarju je revizor banske uprave revidiral tukajšnjo občino. Posledica je bila razpust občinskega odbora. Občina se je proti razpustu pritožila na upravno sodišče v Celju. Upravno sodišče je pritožbi ugodilo, vendar potrdilo razrešitev predsednika g. Bogša Alojza in odbornikov gg. Tomažiča Jurja, Križana Ivana, Zalarja Ivana, Panše Antona in Stuhca Lovra, in sicer prvih petih zaradi dobavi

»Ne, ne, vse sem dobro premislil!« je odvrnil.

Med tem se je po daljšem oklevanju dvignil izza mize Dušan.

»Skrbi me, da so mlade gospodične samo v varstvu vašega brata,« je dejal Idi. »Gospod Alfonz se doslej še ni izkazal za izkušenega planinarja. Ali ne želite iti z menoj?«

»Ne, ne! Je preblatna pot!« je menila Ida in odklonila njegovo povabilo.

»Prav, prav, gospodična!« je soglašal z njo direktor. »Tudi jaz nimam smisla za take zabave.«

Tako je šel Dušan sam. Ker je bila Zora že više gori, je videla, da prihaja Dušan za njo. Kakor na begu je hitela naprej. Alfonz, ki ni hotel priznati, kako ga bole utrjene noge, je obstal s sesticama na mestu in trgal planinsko cvetje. Tako je ostala Zora sama v gorskem gozdu. Klicala je deklici, a njen glas je utonil v šumu gorskega potoka. V podzavestnem strahu, da bi bila sama z Dušanom, ki se ji je približal, se je obrnila, da bi spet poiskala svoje spremstvo. Pri tem pa je skočila tako nerodno navzdol, da ji je spodrsnilo in je padla.

V trenutku je bil Dušan pri njej. Dvignil jo je in krepko držal v rokah.

»Saj se vam ni nič hudega zgodilo, dragi deklič,« je šepetal in jo pogledal z zaskrbljenimi, toplimi očmi.

Zora je stresla z glavo in se je postavila na noge. Dušan pa je še zmerom držal njeno ročico, kakor da bi jo moral varovati ko dete.

»Kako je to, gospodična Zora, da imam vpričo vas zmerom nagnjenje govoriti same prirčne besede?« je menil Dušan.

teljstva. Bamska uprava pa je razrešila tudi člana uprave in občinskega odbornika g. Lovra Petovarja. Tudi proti tej razrešitvi se je občina pritožila na upravno sodišče. Že pred novim letom pa je odložil mesto občinskega odbornika g. Viher Jakob iz Plešivice, namesto katerega je stopil tedaj v odbor g. Rajh Franc iz Mihalovcev. Predsedniške posle prevzame zdaj g. Matija Kociper (Stanovno) kot dosedanji namestnik predsednika. Po redu pridejo v upravo gg. Polanjko Alojzij (Libanja) in Kosi Stanko (Lahonci), v odbor pa gg. Lah Jakob (Mali Brebrovnik), Rakusa Alojzij (Zvab), Rajh Martin (Stanovno), Weber Franc (Ivanjkovec), Pavšner Ferdo (Libanja), Zmazek Alojz (Zerovinci), Zadravec Matija (Veličane). Predsednik občine g. Božša, ki se zdaj posavlja s svojega mesta, je kot mladi posestnik pred 38 leti stopil v občinski odbor takrat male občine Mihalovcev, bil potem občinski svetovalec in skozi 22 let župan. Predsednik sedanje velike občine pa je bil od 25. oktobra l. 1933. Njegovo neumorno delovanje v korist občine in ustreznost nasproči vsakomur brez razlike sta povsod znana in priznana. Strog občinski zakon glede dobaviteljstva je bil povod, da je pred potekom dobe zapustil svoje mesto.

MOJSTRANA. Kljub deževnemu vremenu je Mojstrano počastilo s posetom že nešteto gostov. Poleg letoviščarjev, ki se ne morejo načuditi našim prirodnim krasotam, so k nam prišli taboriti tudi Skavti iz Zagreba in Sokoli iz Šiške. Mojstranski Sokoli pa se agilno pripravljajo za sokolski praznik 2. avgusta, namreč na skupni telovadni nastop jeseniškega sokolskega okrožja, pri katerem bo sodelovala tudi vojska tukajšnjega 4. planinskega bataljona. Telovadišče, ki je eno izmed največjih na Gorenjskem, se že urejuje. Prireditve bo ob vsakem vremenu. Vabljeni! Mojstrana je vredna poseta.

SOLČAVA (Smrtna kosa). V torek je za srčno kapjo preminil g. Kristijan Germelšturn, posestnik, bivši poštar in gostilničar. Pokojnik, ki je štel 81 let, je bil za svojo občino izredno zaslužen mož. Nad 40 let je bil v občinskem odboru uvaževana osebnost, katere nasveti so se zmerom upoštevali. Zelo mnogo je pripomogel do lepega razvoja tujkega prometa v domačem kraju. Po veliki njegovi zaslugi se je zgradila cesta Solčava—

Luče—Ljubno. Zaslužnemu pokojniku, vse življenje odločnemu narodnjaku bodi časten spomin!

SV. ANDRAŽ PRI VELENJU. Naša osnovna šola se je do nedavnega imenovala narodna šola generala Maistra. Ko je bil šolski upravitelj prestavljen, je predsednik občine Ložnice dal generala Maistra zbrisati. Ker je bil omenjeni naslov šole oblastveno dovoljen, se zaman izprašujemo, zakaj se je to zgodilo. Prosimo za pojasnilo!

SV. PETER V SAVINJSKI DOLINI (Smrtna kosa). V javni bolnišnici v Celju je umrl g. Fran Korun, trgovec in posestnik iz Sv. Petra v Savinjski dolini. Blagega pokojnika so pokopali v četrtek ob velikem številu pogrebcev na tukajšnjem pokopališču. Bodi mu ohranjen blag spomin, njegovim svojcem naše sožalje!

SV. URH PRI ZAGORJU. (Smrtna kosa.) Te dni je preminil v starosti 79 let tukajšnji posestnik Franc Čebin, dolgoleten zvest naročnik »Domovine« in naprednjak. Pokojnik je bil mož zelo dobrega srca, saj je bil okoli petdesetkrat krstni boter. Bil je občinski mož in namestnik župana. Kot mož poštenjak je bil splošno priljubljen, kar je pokazal tudi pogreb. Mrтваški oder, na katerem je ležal, je bil skoro zasut s cvetjem. Pred tremi leti je bil s svojo živlensko družico, ki je po rodu od Sv. Jedrti pri Rimskih toplicah, obhajal zlato poroko. Bodi pokojniku ohranjen najlepši spomin, njegovim svojcem pa naše iskreno sožalje!

SMARTNO PRI SLOVENJGRADCU. Zadruga kamnosekov iz Ribnice na Pohorju je tukaj kupila kamnolom granita. Granit po izjavi kamnoseka g. Franja Pungartnika iz Ribnice na Pohorju, ustreza zahtevam in zadruga je obljubila, da bo v kratkem začela delo. S tem bo tudi nekaj ljudi dobilo delo. Treba pa bo tudi izboljšati naše ceste, po katerih se bodo vozili težko naloženi vozovi.

Domače novosti

* **Knjiga Vodnikove družbe nagrajena v Berlinu.** Ugledna berlinska filmska družba »Tobis« je razpisala v aprilu natečaj za najboljšo delo iz sodobnega novinarskega življenja, po katerem bi izdelala zvočni film. Na pobudo dr. Mariana Försterja iz Ljubljane je pisatelj prof.

dr. Pavel Brežnik za film predelal svoj roman »Temna zvezda«, ki je lani izšel v Vodnikovi družbi, in ga predložil družbi »Tobis« v Berlinu. Kakor poročajo te dni berlinski listi, je kot edini inozemski konkurent dr. Brežnik za svojo »Temno zvezdo« med 2512 avtorji prejel šesto nagrado. Čestitamo!

* **Pogreb obeh tujih žrtev letalske nesreče pri Ljubljani.** Med sedmimi žrtvami strašne letalske nesreče v Hrušici pri Ljubljani sta bila, kakor smo že poročali, tudi nemški pisatelj dr. Wilhelm Horn in njegova spremljevalka strokovna učiteljica Ana Brüglacherjeva. Truplo dr. Horna so pokopali na ljubljanskem evangeličanskem pokopališču, med tem ko so zemске ostanke Brüglacherjeve dali njeni starši prepeljati v München. Truplo bo v münchenskem krematoriju upepeljeno. Ker so vsi potniki letala mrtvi, vzrok nesreče ne more biti več zanesljivo dognan.

* **Odgovornost železnice za škodo zaradi primanjkljaja blaga.** Kasacijsko sodišče v Novem Sadu je nedavno izdalo o vprašanju odgovornosti železnice za primanjkljaj blaga zanimivo sodbo, ki je načelne važnosti. Sodba pravi, da železnica odgovarja za škodo, ki nastane zaradi primanjkljaja blaga, razen tedaj, ako je škoda povzročena zaradi nedostatkov v pakiranju, ki se na zunaj ne morejo opaziti. Sodišče je v določenem primeru ugotovilo dejstvo, da je bila koruza prevožena v odprtih vagonih, na katerih deske niso bile pribite po predpisih in je primanjkljaj nastal zaradi pakiranja proti predpisom. Ker gre tu za nedostatek, ki se na zunaj lahko opazi, je bila železniška uprava obsojena, da tožitelju povrne škodo, ki je v tem primeru znašala 8686 Din.

* **Vojaške nabavke neposredno od kmeta.** Vojaštvo bo potrebne množine ovsa, sena in slame nabavljalo po komisijskem nakupu neposredno od pridelovalca. Komisije bodo poslovale v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj, Slov. Bistrici, Škofji Loki in Bohinjski Beli in sicer za nakup sena od 20. t. m. za oves in slamo pa od 5. avgusta.

* **Pravda zaradi prometne nesreče v Medlogu.** Mestna občina celjska je svoječasno vložila proti državnemu zakladu po svojem zastopniku g. dr. Kalanu, advokatu v Celju, tožbo, v kateri je uveljavljala, da je železniška uprava soodgovorna za znano nesrečo, ko je celjski mestni avtobus zadel v vlak in je bilo toliko ljudi mrtvih. Nesreča se je

Videl je, kako je zardela in se mu plaho umaknila. Zato je nadaljeval mirneje: »Ali želite, da vam prinesem kakšno knjigo. Zvečer gotovo utegnate malo čitati.«

Alfonz se jima je približal in se mračno pogledal obadva, ki nista mogla čisto skriti svoje vznemirjenosti. Zora se je potrudila, da je začela kolikor se je dalo, mirno govoriti o vsakdanjih rečeh.

Na izprehod sta prišla tudi Ida in direktor. Ker se je Ida na povratku držala direktorja, se je Dušan spet pridružil Zori. Trgal ji je med potjo lagode in spet jo je ujel, ko ji je na nekem kamnu spodrsnilo.

Nihče ni pazil na vse te pozornosti, ki jih je Dušan posvečal Zori. Toda mladi vzgojiteljci se je zdelo, da bi vseh teh skrivnosti ne smelo biti med njima, saj je Dušan liden zaročenec. Kljub temu je občutila, kako se poljšča vpiro Dušana opojno čustvo, ki ga doslej še ni poznala. Ko so se vrnili v gostilno, ji je Dušan prinesel več knjig.

Zvečer je vzela eno, šla v svojo sobico in začela brati. Razmišljena je bila in zmerom spet se ji je zdelo, da čuje Dušanovi besedi »dragi deklič«, ki tu je bil tako prisrčno izpregovoril v gozdu. Vsi drugi so sedeli spodaj v verandi. Direktor jim je razkazoval fotografije, ki jih je za cel kovčeg vlačil s seboj. Včasih je pridonel do nje liden vesel smeh.

Kmalu pa sta sli ženski počivat. Le Vrhovec se je še do polnoči razgovarjal z direktorjem Grmovnikom. Vrhovec je obraz žarel in ves svečano razpoložen je bil, ko je pozno ponoči stopil v spalnico. Prav nič še ni bil zaspan, zato je zbudil ženo.

»Prosim te, Irena, boš že jutri spala. Važno reči ti moram povedati.«

In Vrhovec je trdo stopal po sobi sem in tja in živahno govoril, dokler niso spodaj stanujoči gostje začeli nestrpno trkati na strop in s tem izražati nejevoljo nad Vrhovčovo nezobzornostjo.

★

Naslednjega dne je spet sijalo solnce. Ida, oblečena v novo snežno belo obleko, je bila razposajeno vesela. Tudi direktor je bil videti ves preroben in mladosten kar je bilo čisto v neskladnosti z njegovo zunanostjo, ki je kazala na burno življenje. Alfonz je bil dalje mračen, a Dušan se je kljub raztresenosti izkušal kazati vever in vesel.

Večkrat so iskale njegove oči mlado vzgojiteljico in kadar so se oči obeh srečale, je videla Zora v njegovih očeh topel blesk.

Zvečer je morala Zora v svojo sobo po jopiča za obe deklici. Dušan ji je naglo sledil. Na stopnicah je bilo temno. Bila sta sama.

»Prav tako kakor takrat, ko sva se prvič videla,« je šepetal. »Bilo je tudi na stopnicah. Ne morem pozabiti trenutka, ko sem vas poljubil na usta. Oprostite! To je bilo v vsem mojem življenju najslajši dogodek, ki mi bo za zmerom v najlepšem spominu.«

Med šepetanjem se približal svoj obraz njenemu. Hotela se je hitro obrniti, a je že začutila poljub na svojih ustnih. Bil je vroč in sladak, da je za trenutek izgubila vsako moč upiranja.

Zda se na se je obrnila in zbežala v svojo sobo. Čutila je, kako ji kri udarja v glavo in ji srce divje tolče.

Kako se bo to končalo? Kako se bo končalo? Tako osamljena in tako brez zaščite se je videla sama sebi. Na um ji je padla misel,

da Dušan vse to počne prav zaradi tega, ker ona nima kaj iskati zaščite. Zato jo poljubi, kakor se mu zahoče. On, zaročenec druge, skrivaj zasleduje z ljubezenskimi nežnostmi njo — vzgojiteljico. O, Dušan ne dela mnogo okolnosti z ubogo stvarco, ki je pri tujcih v službi!

Njen dekličji ponos je zdajci vzplamtel proti takemu početju. Toda začutila je, da njen ponos ne bo mogel dolgo kljubovati čustvu, ki jo zmerom boli osvaja. Kadar ji s prijaznim nasmeškom v toplih modrih očeh govori prisrčne besede, je vsa kakor omamljena in v takih trenutkih mu bo nekoč poljub vrnila. Samo tega ne! Samo tega ne! Rajši bi umrla, kakor poljubila ženina druge.

Divje misli na beg so se ji porajale v glavi. Tedaj so jo poklicali.

Alfonz jo je pogledal z vprašujočimi očmi. »Zelo dolgo ste izostali,« ji je očital.

Ko je bila pozno zvečer Vrhovčevka sama v sobi in pripravljala prtljago za jutrišnji izlet na Velo polje, je potrkala Zora na vrata in prosila gospo za razgovor.

Zora je bila vsa zmedena. Njen glas se je tresel. Pravkar jo je bil snet srečal Dušan, zagrabil njeno ročico in jo poljubil.

»Mlostljiva gospa,« je govorila Zora plašno in tedaj je, siceraj ste rekli, da sem tu nepotrebna. Res je! Lili in Vanda se zdaj tako ne učita in zato vas prosim, da me pustite proč!«

Vrhovčevka je zamahnila z roko. »Zakaj? Kakšna misel vam je padla na um? Kam hočete?«

»Domov bi odpotovala, če mi dovolite.«

(Dalje)

zgodila decembra l. 1931. pri Medlogu. Sodba apelacijskega sodišča v Ljubljani z dne 1. oktobra l. 1935. je ugotovila, da odgovarja za nezgodo tudi železniška uprava, in je bila ta sodba potrjena s sklepom stola sedmorice. Glede na sklep stola sedmorice je moralo sodišče zdaj dognati višino odškodnine, ki jo mora plačati država mestni občini. S sodbo okrožnega kot trgovskega sodišča v Ljubljani je sodišče razsodilo, da je državni zaklad kraljevine Jugoslavije dolžan plačati mestni občini celjski 247.727,55 Din z obrestmi od 6. decembra l. 1934. dalje in pa polovico mesečnih rent, ki jih je mestna občina plačala v času od 1. januarja 1935 do 30. junija l. 1936. V znesku 247.727,55 Din so zapopadene poleg odškodnine tudi mesečne rente, ki so bile izplačane poškodovancem in svojem poškodovancem do 1. januarja l. 1935. Kar se tiče plačila rent od 30. junija l. 1936. dalje, je okrožno sodišče kot trgovsko sodišče v Ljubljani v svoji sodbi izreklo, da bo moral državni zaklad kraljevine Jugoslavije povrniti mestni občini celjski polovico rentnih zneskov, čim jih pač bo mestna občina celjska plačala. Na ta način je mestni občini celjski zagotovljeno, da bo od 30. junija l. 1936. dalje plačala svojcem poškodovancem samo polovico rentnih zneskov, na katere je bila svoječasnno mestna občina celjska od tukajšnjega okrožnega sodišča v posameznih primerih obsojena, med tem ko bo plačala drugo polovico država. Izid pravde kaže, da je bilo pravno stališče občine utemeljeno in da so bila nad vse pohvalna prizadevanja pravnega zastopnika g. dr. Kalana in onih gospodov, ki so se s posredovanji pri upravi državnih železnic in pri ministrstvu trudili, da bi bila zadeva urejena brez pravde.

* **Stroji naj se umaknejo ljudem.** Dunavska banska uprava je izdala razglas, da je glede na hude gospodarske razmere in v svrhu omiljenja brezposelnosti med poljskimi delavci v bodoče prepovedana žetev žita in košnja s stroji. Te stroje smejo rabiti samo gospodarji izključno po svojih posestvih.

* **Dva milijona škode zaradi neurja.** Zednje neurje, ki je razsajalo v Dravski dolini okrog Mute, je po dosedanjih cenitvah povzročilo dva milijona dinarjev škode. Hudourniki so razdrli tudi cesto, ki drži na Sv. Primož in Pernice, da sta ta kraja zdaj odrezana od prometa.

* **Legitimacije za znižane voznine.** Po splošnem pravilniku o znižanih vozniinah, ki je bil objavljen v Službenih novinah z dne 10. t. m., bodo državni in banovinski upokojenci in rodbinski člani državnih in banovinskih še delujočih in upokojenih uslužbencev uživali na podlagi železniških legitimacij odslej 24 voženj po polovični ceni letno. Nove legitimacije se bodo uvedle 1. januarja l. 1937. Da more o navedeni uživateli odobreno večje število voženj po polovični ceni še pred 1. januarjem, je določeno, da se jim dosedaj izdane legitimacije opremijo s posebnimi kuponci. Kupone za leto 1936. bo izdajala za upravičence na ozemlju dravske banovine direkcija državnih železnic v Ljubljani. Državni uradi naročajo kupone pri pristojnih državnih, odnosno banovinskih oblastvih. S spiski je poslali glavni blagajni direkcije državnih železnic v Ljubljani (čkovni račun 10207) po 2 Din za vsak kupon. Za otroke, ki jim pripada po členu 8. novega pravilnika legitimacija, a zdaj nimajo legitimacije, se mora naročiti nova legitimacija s kuponom po navedeni službeni poti (cena 10 in 2 Din).

* **Gradnja cest.** Gradbeni minister je dobil pooblastilo, da stavi finančnemu in gospodarskemu odboru predlog za gradnjo ceste, Beograd—Zagreb—Ljubljana. Terenska sekcija za gradnjo ceste Ljubljana—Kranj pa že izdeluje podrobne načrte za cesto Ljubljana—Novo mesto, med tem ko je splošni načrt že izdelan. Razen tega ta sekcija izdeluje načrte za cesto Kranj—Podvini.

* **Napoleonov cekin za pogrebne molitve.** V Užički Požegi je umrla imovita gospodinja Mileva Kondičeva in je v oporoki določila, da naj se vsakemu svečeniku, ki bo sodeloval pri pogrebnih molitvah za njo, izplača po en Napoleonov cekin. Tako se je od blizu in daleč zbralo na njenem pogrebu 24 svečnikov, katerim se je za pogrebne molitve v resnici vsakemu izplačal napoleonov cekin.

* **Število obsojencev v naši državi.** Po uradnih podatkih je bilo predlanskim, to je l. 1934., pri vseh okrožnih sodiščih obsojenih 20.795 ljudi, od teh 1909 žensk. Za zločin proti obstoju države in ustavnemu redu je bilo obsojenih 667 obtožencev, od teh 52 žensk, za nasilje proti uradnim osebam 1650, za ponarejenice denarja 103, za dvoženstvo 10, za premoščen uboj, odnosno umor 843, za detomor 70, za odpravo telesnega

plodu 176, zaradi hude telesne poškodbe 2643. Mnogo večje je število obsojencev po sreskih sodiščih, in sicer 112.632, med njimi 14.894 žensk. Zaradi pohajkovanja in prosjačenja je bilo obsojenih 1206, od teh samo v Sloveniji 956. V vseh 11 kaznilnicah je bilo predlanskim zaprtih 4221 obsojencev, od teh 419 žensk. Proračun kaznilnic je znašal 26.121.000 Din.

* **Ali slavi mariborska prostovoljna gasilska četa 65 ali 85-letnico obstoja.** Znan mariborski zgodovinar profesor Baš je ugotovil v posebnem članku, ki bo objavljen v slavnostni knjižici za gasilsko proslavo 1. in 2. avgusta v Mariboru, da je treba začetek mariborske gasilske čete postaviti v leto 1852., vendar takrat gasilstvo ni bilo organizirano v kakšnem posebnem društvu in je tako društvo bilo ustanovljeno šele l. 1871. torej pred 65 leti. Mariborski gasilci torej obhajajo 65-letnico društva, v katerem so kot prostovoljni gasilci organizirani, in 85-letnico mariborskega gasilstva. Najstarejša Mariborčana dr. Josip Urbacek in tvorničar Josip Tscheligi sta bila navzoča pri ustanovitvi gasilskega društva v Mariboru leta 1871. Oba gasilska veterana sta še zdrava in čila in se bosta gasilske proslave 1. in 2. avgusta osebno udeležila.

* **V letalsko podoficirsko šolo se sprejemajo mladeniči od 17. do 21. leta starosti in v vojno muzičko šolo, mladeniči od 14. do 16. leta starosti.** Natančnejša pojasnila se dobijo od 8. do 12.30 za malenkostno odškodnino pri Peru Francu, kapetanu v p., Ljubljana, Majstrova ulica 14. Priložiti je znamko za odgovor za 3 Din.

* **Smrtna nesreča uglednega posestnika.** Nedavno je bil Franc Smode, ugleden posestnik in mesar iz Nove vasi na lovu v Slivnici pri Mariboru. Vračal se je domov v spremstvu nekega lovca in nekega delavca na vozu. Smode je sam držal vajeti, puško, ki je bila nabita, pa je imel med nogami. Zdačji pa se je puška sprožila in so se šibre zarile v Smodetovo telo, mu raztrgale desnico in mu ranile prsi, vrat in glavo. Po dogodku sta oba njegova spremljevalca stekla eden proti Slivnici, drugi proti Hočam, da obvestita ljudi o nesreči. Na posled se je posrečilo dobiti telefonično zvezo z mariborskimi reševalci, ki so takoj odbrzeli na mesto nesreče. Našli so na cesti Smodeta samega. Nemudno so ga odpravili v splošno bolnišnico v Mariboru, kjer je umrl z dobi-

Soteščan:

Pod nesrečno zvezdo

(Povest iz minule dobe)

»Ti mu daješ potuho!« je pričel rohneti. »In držiš z Jerinko. Kdaj ste se zmenili proti meni?«

Hči je začela jokati. »Oče, doslej smo živeli v miru doma in s sosedi. Srečo smo imeli in božji blagoslov je rosil na našo zemljo. Prepri pa prinaša nesrečo.«

»Prigigati pa znaš!« je dejal posmehljivo. »Teda boste otroci dajali nauke, stari bomo pa poslušali...«

»Tako sem čitala v neki pobožni knjigi,« je rekla in še glasneje zajokala.

Jok ga je ganil. Nobena prošnja bi ga ne bila tako hitro omehčala. »Če je tako, mu bom pa prizanesel,« je počasi odnehal. »Ampak ti boš dajala odgovor zaradi tuih grehov!«

»Nič ne bo hudega!« je sprejela odgovornost.

»Samo da bosta mir in zadovoljstvo pod domačo streho.«

Utihišla je ter si obrisala solze. Pri delu se je hitro razvedrila in zapela veselo pesem. Prijazno se je pogovarjala z bratom; oče pa se je zvižal v domišljiji, da je osamljen v domači hiši. Podnevi je že še odganjal otožne misli, zvečer pa je sedel na klopic pred hišo in gledal proti nebu, kjer je iskal nesrečno zvezdo.

3.

Berač Škur, znan pod imenom »rdeči Jaka«, je bil v Zakotju zanimiva oseba. Po trikrat na leto jo je primahal čez hribe in ljudje so ga že od daleč vpraševali, kaj je novega po širokem svetu. Rad jim je postregel z novicami, ki so bile resnične ali pa tudi izmišljene, kakor je pač naneslo. Za plačilo je dobil zmeraj kaj boljšega za želoce.

Prenočeval je navadno pri Gobarju. Z očetom sta bila dobra znanca. Janez mu je pripravil udobno ležišče, Minka pa boljšo večerjo. Nato so kramljali o starih časih.

Gobar je po storjenem delu sedel na klopic pred hišo. Tukai mu je bil najljubši prostor. S hrbtom naslonjen na zid in z nogami oprt na »pručko« se je zamislil v pretekla časa.

Škur se mu je pridružil in odložil palico. Gobar se mu je odmaknil bolj na kraj, nato pa je raztegnil roke, da bi si zravnal otrple ude. »V nebesa mi vlečejo,« je omenil beraču.

»Vsi pojdemo, vsi,« je odvrnil Jaka. »Nekateri prej, drugi pozneje...«

»Oditi še prav za prav ne mislim.« Nekateri stari ljudje ne čujejo radi o smrti. »Poprej se moram odpočiti.«

»Tisto pa, tisto. Kaj se boš mučil na stara leta! Sina imaš, nikar ga ne staraj! Dovolj si delaš za druge, zdaj naj pa še drugi delajo zate. Kar odloži in uživaj, kar si boš izgovoril. Saj si zaslužil.«

Starcu ni preveč ugažala beračeva zgovornost. Dejal je skoro nejevoljno: »Skoro vsak se je še kesal, kdor je dal prezgodaj...«

»Janez pa ni tak, da bi grdo ravnal z očetom,« je berač hitro pobil njegov ugovor. »Nevesta ima na brž že izbrano...«

»Ali si že kaj slišal?« mu je segel v besedo. »Vidiš, to je tisto, kar mi beli glavo.«

O nevesti ni hotel Jaka ničesar vedeti. Gobar mu je moral povedati: »Tista, ki se nam ponuja, ni za našo hišo...«

»Tega pa ne verjamem.« Škur je zagovarjal Janeza: »Tak fant bo že znal izbrati.«

»Jerinka ga je premotila. Njena stara mati je bila čarovnica...«

Berač je hvalil Tončko na vse pretege ter se čudil očetu, zakaj odbija sinu tako nevesto.

»Jaka, Jaka!« Gobar ga je gledal izpod čela. »Ne vem, ali si najet ali naprošen?«

Škur je vedel, koliko je ura. Tončke ni smel več hvaliti. Ako bi jo bil grajal, bi se bil prikupil morda očetu, toda Janezu bi se bil zameril. Zato je končal previdno: »Zaradi mene naj vzame, katero hoče, ali pa nobene.«

»Med ljudmi, ki se imajo radi, ne smemo delati razprtije.«

Gobar je utihnil in začel spet čez nekaj časa: »Jaka, ali verjameš, da so nekateri ljudje rojeni pod nesrečno zvezdo?«

»I, seveda so rojeni,« mu je prikrdil. »Vsak človek ima svojo zvezdo. In ko umrje, ugasne zvezda.«

»Teda verjameš?« Gobar je pogledal proti nebu. »Ali jo vidiš? Tamle gori — prav nad mojo glavo... Povej mi, kakšna je tista zvezda.«

»Rdeča,« je odvrnil Jaka.

»No, vidiš. Teda se nisem motil. Rdeče zvezde pomenijo nesrečo...«

nimi poškodbami. Pokojnik je imel pri sebi v času nesreče 5000 do 6000 Din. Ko so ga dobili na cesti, je bilo v njegovi listnici samo 600 Din. Iz tega je možno sklepati, da je moral nekdo v času, ko sta njegova spremljevalca pohitea v Slivnico in v Hoče po pomoč, priti mimo in ponesrečenca izropati. Rajniki je bil splošno priljubljen. Blag mu spomin!

* **Huda toča.** Pred nevi je nastala nad Kaplo ob avstrijski meji huda nevihta. Vsula se je tudi gosta in debela toča, ki je padala dvajset minut. Drevje je čisto okleščeno, žito stolčeno v zemljo in vrtovi uničeni. Ljudstva se polašča obup. Pomoč našim ubogim ljudem je nujno potrebna.

* **Sala s smrtnim izidom.** Predzadnjo nedeljo se je 34-letni čevljar Anton Lešnik iz Podvrha pri Braslovčah ruval doma pred hišo za šalo z nekim moškim. Med ruvanjem s a oba padla, Lešnik je padel tako nesrečno, da si je zlomil tilnik. Lešnika so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je umrl.

* **Požar.** Nedavno je pogorelo v okolici Vojnika gospodarsko poslopje posestnika Pavla Dobrotinška. Na istem mestu je stalo staro gospodarsko poslopje, ki ga je lani strela uničila.

* **Nesreča v planinah.** Nedavno ponoči so pripeljali granicarji na Jesenice hudo ponesrečenega 18-letnega vojaškega godbenika Stanka Jamščaka. Bil je doma na Hrušici nad Jesenicami na vojaškem dopustu, pa je izrabil priliko in se napotil na Rožco. Visoko nekje v skalah je hotel natrgati planink, po neprevidnosti pa je zdrknil s skale na avstrijsko stran in obležal hudo poškodovan. Pri padcu je zadrl z glavo ob ostro skalo in mu je počila lobanja. Z Jesenic so prepeljali Jamščaka z avtomobilom v Ljubljano v vojaško bolnišnico.

* **Huda nezgoda.** V železnici na Muti zaposlenega 20letnega kovača Gabrovca je doletela huda nesreča. Kos železa mu je padel na vrat in povzročil notranje krvavljenje. Prepeljali so ga nezvestnega v bolnišnico v Slovenjgradec.

* **Otrok je utonil v mlaki.** V bližini domače hiše se je te dni igral 18mesečni Stanko sinček posestnice Lize Vidovičeve. Mati pa je med tem časom doma pekla kruh. Ko je peko končala, je šla gledat, kje je otrok. Ker ga ni našla in tudi drugi otroci niso vedeli, kje bi bil, je šla še na sosedovo dvorišče, kjer imajo globoko mlako za race. V

tej mlaki je posestnica vsa prestrašena našla sinkovo truplo. Poizkusi, da bi ga spet oživilo so bili zaman.

* **Tri tedne že iščejo 14letnega fanta.** Sredi junija je dobil 14-letni Alojz Ambrož, dijak prvega razreda meščanske šole, od neke mariborske tvrde v razprodajo 200 Slomškovih znakov. Fant pa teh znakov ni obračunal, temveč je neznanokam izginil. Tri tedne ga zdaj zaman iščejo starši in varnostna oblastva. Domači so v velikih skrbih, da se mu ni kaj bsdodnega pripetilo. Kdor bi vedel, kje je fant, naj takoj obvesti bližnje orožnike.

* **Vlak v voz.** Med postajama Sv. Lovrenca na Dravskem polju in Pragerskem je strojni vlak zadrl v voz posestnika Matevža Predikake iz Zg. Pleterja. Nesreča se je zgodila na nezavarovanem čistem prelazu. Zaradi sunka se je voz, naložen z žitom, prevrnil. K sreči ni bilo človeških žrtev in tudi vprežna živina je nepoškodovana.

* **Smrtne nesreča.** V Polanah pri Hočah je posestnik Anton Januš iz gozda proti domu vozil šore. Nesreča je hotela, da se je voz prevrnil in pod seboj pokopal voznika, ki je dobil tako hude poškodbe, da je umrl. Pokojnik je bil pri sosedih zelo priljubljen.

* **V žitnem polju najdeno truplo.** Zanjice posestnika Hočevarja na Studencu pri Devici Mariji v Polju so med žetvijo našle na navi elegantno oblečeno žensko truplo, ki je bilo že v razkroju. Pri ženski ni bilo nikakih listin, pač pa so dobili pri njej steklenčico, v kateri je moral biti strup. Nadalje poizvedbe so dognale, da je ženska Ljubljanka Gabriella in da je izvršila samomor zaradi hudih denarnih stisk.

* **Samomor z možnarjem.** V Ljutomeru se je z možnarjem ustrelil v srce 29-letni hlapec pri g. Schmidtu Jakob Ščavničar iz Nunske grabe. Obupen korak je izvršil, ker ga je 31-letna deklica Marija Potčeva obdoližila, da jo je on nagovoril, da je vrgla nezakonsko dete v potok.

* **Huda prometna nesreča.** Na Tyrševi cesti v Ljubljani se je nedavno ponoči po nesreči zaletel v neko kočijo mlad motociklist. Udarci v kočijo je bil tako silen, da je dobil motociklist zelo hude poškodbe. Prepeljali so ga v bolnišnico. Ponesrečenec je 24-letni zasebni uradnik Gradišek Franc iz Šelenburške ulice.

Berač je razlagal: »Kadar umre človek, se utrne tudi njegova zvezda in ugašne. Ko pa se rodi, mu zasije nova zvezda, bela ali rdeča, kakršna usoda mu je pač določena.«

»Meni je zasvetila rdeča...« Gobar je vzdihnil, kakor bi se bil smilil samemu sebi. »Midva sva soseda ali morda celo brata...«

»Tebi se ni treba pritoževati,« ga je zavrnil Jaka. »Kaj bi šele rekel, ako bi bil na mojem mestu!«

»Jaka, včasih bi kar s teboj zamenjal...«

»Glej, da te Bog ne kaznuje,« je bil skoro užaljen. »Celo cesarju je urezana beraška polka.«

Oba sta utihnila in zrla molče svojo nesrečno zvezdo. Gobar je počel pod teplo svojega gorja, berač pa bi bil kar rad stopil na njegovo mesto.

Starca nista ostala sama dolgo časa. Začeli so prihajati sosedi, možje in mladina, ter so polegali okrog po vrtu. Jaka je moral pripovedovati, kod je hodil in kaj je vse doživel, odkar ga ni bilo v Zakotju.

»Kakih pet mesecev se nismo videli,« je omenil nekdo izmed vaščanov.

»Kdor poredko pride, ga imajo rajši,« se je odrezal Jaka. »Če bi prišel vsak teden, bi vas nočoj ne bilo tukaj...«

»Ločnik si je med tem že postavil baito,« so mu pripovedovali.

»O tem sem že nekaj slišal med potjo,« Jaka je bil radoveden, ali je dal skopuh komu kaj zaslužiti.

Zakotci so se krolotali: »Za vsak kračar se je tresel. Kamenje je nosil v vreči... In les je vlačil iz gozda...«

»Pa ob takj hrani!« so ga milovale sosede. V nedeljo si je skuhal fižola ter ga jedel ves teden...«

»Dedec je neki silno bogat,« so vedeli nekateri.

»Denarja pa ima, denarja!« je potrdil Jaka.

»Toliko, da mu ga celo vrag pomaga šteti.«

»Kdo? Kdo?« so se plašili.

»Tisti tam spodaj... Ali še nič ne veste?«

Skopuh in rdeči Jaka sta se poznala. Oba sta bila brez svojcev; Škur ni bil nikjer doma in Ločnik je bil njegov sosed. Večkrat na leto sta se srečala na svojih potih. Dočim je ostal Jaka siromak, se je Ločniku nasmehnila sreča. Zapisal se je v vragu, ki mu je pomagal do denarja. Odslej je bil v njegovi oblasti.

Zakotci so se dregali s komolci.

Jaka jim je povedal zgodbo. Nekoč je našel skopuha v samotni koči. Do bližnje vasi je bilo še kake pol ure. Ker se je že mračilo, se je namenil tamkaj prenočiti. Lezel je prav počasi proti njegovi koči in pogledal previdno skozi okno.

Dedec je sedel za mizo pred brlečo svetilko. Ni mu nasproti pr. mož v zeleni obleki. »Hudirja, ali izbira ta fižol?« si je mislil Jaka, ko je zapazil kup na sredni mizi.

Začulo se je prijetno žvenketanje. Možaka sta preštevala denar; bili so sami zlatniki in srebrniki. Svoje delo sta opravljala molče, niti besedice nista izpregovorila.

Zakotci, začodleni v pripovedovanje, so bili kakor omamljeni od prečudnega bleska. Vpraševanja in ugibanja ni bilo ne konca ne kraja.

Berača je zanimalo samo to, kdo je skopuhov tovariš. V vsej okolici ni poznal enakega človeka. Čudak se ni ukvarjal z ljudmi in

* **Žrtev Save.** Sin rudarja 16-letni Medličar Jože se je v nedeljo kopal pod savskim mostom nasproti železniške postaje v Trbovljah. Zašel je v deroče valove in utonil.

* **Zaradi družinskih razmer** je skočila v bajer na Givdi v Trbovljah 26-letna rudarjeva žena Pirčeva in utonila.

* **Smrtne nesreča.** Na novi gradbi zagrebškega trgovca Murniča v Smetanovi ulici v Mariboru opravljajo zadnja dela. Kleparski mojster Petrovič je tedni pritrjeval žlebe na strehi. Pri tem nevarnem delu je pomagal tudi 15-letni vajenec Josip Širec. Pa mu je spordnilo in padel je na kup tramov na dvorišču, kjer je obležal z razbito glavo in polomljenimi udi mrtve.

* **Nesreča na železnici.** Med postajama Sv. Lovrenca na Dravskem polju in Pragerskem je strojni vlak zadrl v voz posestnika Matevža Predikake iz Zg. Pleterja, naložen z žitnim snopjem. Zaradi sunka se je voz prevrnil. K sreči ni bilo človeških žrtev in tudi živina je ostala nepoškodovana.

* **Dve hudi nesreči motociklistov.** V nedeljo dopoldne sta se vozila iz Celja proti Zidanemu mostu vsak na svojem motornem kolesu 20 letni trgovski uslužbenec Cenek in zobar 30 letni Oldrih Požirek, oba iz Prage. Na cesti pred Šmarjeti je privozil v nasprotni smeri na kolesu Blatnik Andrej iz Šmarjete. Cenek je vozil po desni, a Blatnik po levi, napačni strani. Nesreča je bila neogibna. Ceneka je vrglo z motornega kolesa in je obležal na cesti nezavesten. Blatniku se ni zgodilo nič. Žalski avtomobilski izvozeček Jager Franc je nezvestnega Ceneka prepeljal v celjsko bolnišnico. Pri Celju se je popoldne pripetila druga enaka nesreča. Iz Celja proti Teharju so se vozili z motornim kolesom s prikolico 40-letni tovarniški livar Vovk Viktor in delavec Zohar Avgust in njegova žena, vsi iz Maribora. Pri Detičkovi vili v Zavodni je Vovku odpovedala zavora in je z vso silo zavozil v cementni steber. Vovk si je zlomil desno roko in levo nogo, poleg tega mu je pa še odtrgalo palec na desni. Zohar in njegova žena sta ostala nepoškodovana. Vovka so prepeljali v celjsko bolnišnico.

* **Smrt pred hišo.** Te dni je našel neki mestni uslužbenec v Celju pred hišo advokata dr. Serneca v Inavčevi ulici na tleh mrtvega Sernecovega hlapca, 39-letnega Franca Peska. Poklicani mestni zdravnik dr. Podpečan je ugotovil, da je pokojnika zadela kap. Pokojne-

ni verjetno, da bi bil koga povabil na svoje skrivnostno delo.

»Pa ne, da bi bil...« Škur je omahnil od okna. Neznanec je segel po denarju. Roka mu je bila dolga in koščena. Prsti z debelimi členi so bili na koncu zakrivljeni v krepčice.

»Z vragom je zmenjen!« se je plašila mladina. Minka je na pragu skoro omedlela.

Gobar je bil radoveden, kako je bilo potlej s prenočiščem.

»Prekrižal sem se in odhujel z naglimi koraki. V bližno vas sem dospel ves premočen. Tam so mi pripovedovali, da ima čudak iz kočje čudnega nočnega gosta. Kadar odhaja, se čuje peketanje konjskih kopit in pod njimi se krešejo iskre. Iz gobca pa mu šviga plamen.«

Tudi Zakotci so vedeli marsikaj o svojem novem sosedu. Nikomur ni ugašalo njegovo čudno vedenje. Samotar je potuhnjeno; nikdar ne pogleda človeka v obraz in ne odgovarja na vprašanja. Nerazumljivo je tudi to, zakaj so vrata njegove kočje ponoči odprta na stežaj, podajvu pa jih skrbno zapira. Z ljudmi, ki ga srečujejo ali dohiteva na poti, se ne spušča v pogovor.

Možje so godrnjali, zakaj se je tak človek sploh naselil med poštenimi vaščani. Občna bi se morala pobrigati ter ga izgnati tja, kamor je pristojen. Trdo so prijemali Komarja, ki je bil ta čas občinski svetovalec.

»Zadeva je drugačna,« Komar se je razumel na zakone. »Kdor je premožen in ne nadleguje občanov, lahko živi, kjer hoče. Nihče mu ne sme krati svobodo.«

Veljavnemu možu Zakotci niso mogli oponirati. Sklenili pa so, da bodo Ločnika skrbno opazovali. Človeka, ki je v zvezi z vragom se je treba prav posebno varovati.

mu Pesku je ponoči postalo najbrž slabo in je šel zaradi tega iz hiše, da bi se malo ohladil. Imel je na sebi zgornjo obleko, a spodnjo obleko je pustil v sobi, kjer je ležal.

*** Požar na Studencu pri Stični.** V nedeljo ponoči je nastal ogenj v hiši posestnika Vrhovca Josipa, podomače Lavša, na Studencu. Domači so najprej sklicali sosedo, kateri se je posrečilo oteti iz goreče hiše, kar se je pač dalo. Goreti je začelo najprej na podstrešju, kjer je plamen takoj zajel slannato streho in se nato naglo razširil na vso stavbo. Ljudje, ki so kljub pozni uri prihajali na pomoč, so s škafi polivali sosedna gospodarska poslopja, da bi se ne vnela, kar se jim je tudi posrečilo. Kmalu pa so prihiteli iz Stične in št. Vida gasilci z brizgalkama in omejili ogenj. Poleg hiše je pogorelo na podstrešju tudi precej aide in drugega blaga, tako da trpi Vrhovec znatno škodo. Kako je požar nastal, ni znano.

*** Utopljenec v betnavskem ribniku.** Te dni se je kopal v ribniku Panca Pandilovič. Preplaval je enkrat ribnik, ko pa je hotel spet na drugi breg, je sredi ribnika začel klicati na pomoč. Potapljaščemu je plaval nasproti 22-letni Edi Termunt iz Tezna, ki se ga pa je Pandilovič tako tesno oklenil, da sta oba šla na dno ribnika. Termuntu se je v zadnjem trenutku posrečilo, da se je rešil na površje. Nato sta prispela k ribniku delavec Karel Vlač iz Maribora in Henrik Meglič iz Radvanja, ki sta utopljenca spravila na kopno ter mu skušala z umetnim dihanjem spet vrniti življenje. Ker na je Pandilovič ležal že pol ure v ribniku, so bili vsi poskusi zaman.

*** Obesil se je.** 21-letni Avgust Lorenci je bil doma v Vuzenici kot vojak na dopustu. Na dopust je prišel silno potr, ker je pri vojaki pokvaril puško; dejal je sorodnikom, da zaradi tega ne more več živeti. Nihče ni mislil, da je mladenič s svojo grožnjo resno mislil. Čez nekaj dni pa so ga našli obešenega.

*** S strtim prsnim košem pod vozom.** 23-letni viničar Anton Januš iz Pivola je vozil iz gorzda nad Hočami smrekove veje. Zda pa se je voz nagnil. Januš je hotel preprečiti, da bi se voz zvrnil. Toda bil je preslab. Voz se je prevrnil in Januš je obležal s strtim prsnim košem pod smrekovimi vejami. Nekaj ur zatem so ga našli mrtvega. Pokojnik je bil marljiv viničar in sočustvuje z njegovo usodo vsa okolica.

Ko so obdelali skopuha, so prišle na vrsto še druge zgodbe. Jaka jih je vedel mnogo. Novice pa je prihranil za nameček. Hitro jim je potekel večer — v zvoniku je odbilo enajsto uro.

Gobar in rdeči Jaka sta se poslovila. Za njima so odhajali sosedje. Na klopici je ostal samo še Janez in Mlakarijev Peter je ležal pred hišo v travi. »Skoro mi je hladno!« se je stresel in prisedel k tovarišu.

»Obleci se, da se ne prehladiš,« ga je Janez prijazno opozoril. Bal se je, da se bo Peter ujedaval zaradi Tončke, pokazal pa mu ni nobene nejevolje. Ali se morda premaguje zaradi Minke? Sestra je fantu naklonjena, to je že opazil, pa tudi sama tega ne prikriva. Zadeva, ki ga ni malo skrbela, se je obrnila tako, da si sam ni mogel bolje želeiti.

»Ali si ga slišal?« Peter je mislil na berača. »Jako bi poslušal vsjo noč,« je odvrnil Janez. »Izvedeli smo, kakšnega sosedo imamo...« »Ako je res, tedaj ga ni kaj prida,« je menil Janez.

»Denar pa le ima. Pa še koliko! Toliko, da ga nihč sam ne more prešteti...«

Janez je vzdihnil: »Škoda denarja takemu človeku! Vsaj polovico naj bi mi odstopil...«

»Kako pa! Rajši dušo, je vedel Peter. »Duše nima več, ker je že prodana...«

Peter se je sklonil ter mu pošepnil važno: »Tedaj pa kar po njem, ako nima duše...«

Janez ga je branil: »Človek je pa vendarle. Celo psa nerad ubijem...«

»Žival se človeku smili. Kdor je z vragom, ta je slabši od živali...«

Obema se je pričelo zehati. Tožila sta, da sta trudna in zaspana.

*** Huda nesreča na Ježici.** Te dni so bili ljubljanski reševalci poklicani na Ježico, kjer se je nek kolesar hudo ponesrečil. Zadel se je namreč v železniško ograjo, pri tem pa padel in nezavesten obležal. Reševalni avto je ponesrečenca prepeljal v bolnišnico, kjer so ugotovili, da si je ponesrečenec pretresel možgane in razbil obraz. Ponesrečenec je 41-letni oženjeni rudar Franc Čušar iz Trbovelj.

*** Spet utopljenec v Savi.** Sava je te dni pri Ježici zahtevala novo žrtev. Popoldne se je prišel na Savo kopat 36-letni delavec Anton Čarman iz Šiške. Nad mostom se je slekel, toda v vodi ga je najbrže prijel krč ali pa ga je zadela kap, zakaj takoj se je začel potaplati. Voda ga je odnesla nekako do Štarnovega kopališča, kjer so truplo potegnili na suho. Kopalci so se trudili, da bi mu z umetnim dihanjem povrnilo življenje, toda to je bilo brezuspešno.

*** Lojze hodi za Lojzetovo ženo Lojzko.** V rudarskem naselju Glogovcu pri Koprivnici stanujejo večini slovenski rudarji, med njimi tudi rudar Lojze Krofel z ženo Lojzko. H Kroflu je prihajal Lojze Zemljak, ki je o njem Lojze Krofel sumil, da obiski veljajo njegovi ženi. Te dni je Krofel dejal svoji ženi, da gre na delo, v resnici pa jo je hotel le presenetiti in se je kmalu vrnil. Žene pa ni bilo doma. Našel jo je za šupo s prijateljem. Prijatelj Lojzeta je kresnil po glavi, potem pa je obračunal z ženo. Prijatelj se je odlekel domov, kamor je prišel varani mož za njim in ga obdelal s sekiro in nožem tako, da so ga morali prepeljati v bolnišnico.

*** Golega invalida vlekel po cesti.** Nedavno zvečer se je pripetil v neki gostilni na Zrkovski cesti na Pobrežju pri Mariboru razburljiv dogodek. Po splošnem pretepu je neki delavec do golega slekel invalida Mihaela Lazarja, ga opasal s pasom in ga sredi noči golega vlekel več sto metrov po cesti. Pri tem se je ubogi invalid občutno poškodoval. Iz obleke, ki jo je moral nositi v roki s seboj, je izgubil večjo vsoto denarja in uro.

*** Tatvina v župnišču.** Star tatinski nepridiprav Gabrovec Janez iz Vranje peči pri Kamniku je bil v nedeljo zaloten v Faidigovi gostilni, ko je hotel ukrasti iz hladilne omare večjo steklenico malnovca. Pri zašišanju se je izkazalo, da je imel pred hišo pripravljeno kolo, s katerim bi jo potem hitro popihal, za

vrtno ograjo je pa imel tudi shranjen nahrbtnik z razno drobnarijo. Ker je bila isti dan izvršena tatvina v knjižnici župnišča, je tudi te tatvine osumljen Gabrovec.

*** Roparski umor v slovenskogoriški vasi.** Te dni je mukanje živine in kruljenje svinj pri posestnici Otiliji Kocbekovi v Zgornji Voličini opozorilo sosedo, da se je gospodinja zgodilo nekaj posebnega. Ko so ljudje pogledali skozi okno v sobo, se jim je nudil strašen prizor: na tleh pri postelji je ležala Kocbekova z razbito glavo. Kocbekova je dolga leta skupno gospodarila s svojo sestro Ivano, ki pa je letos pomladi umrla in nje zapustila svoj delež. Od sestrine smrti je Otilija sama gospodarila. O umoru so bili takoj obveščeni orožniki pri Sv. Rupertu v Slovenskih gorah. V Zgornjo Voličino je prišla tudi sodna komisija. Ugotovilo se je, da je bil izvršen roparski umor že štiri dni prej. Iz vseh okoliščin sledi, da je moral roparski morilec domače razmere pri Kocbekovih prav dobro poznati. Zaenkrat za njim ni nobenih sledov.

*** Napad iz zasede.** Ko se je 16-letni posestnikov sin Franc Pivko vračal v Slovensko Bistrico, je planil iz zasede neznanec in ga s kolom pobil na tla. Nesrečnega mladeniča so ljudje šele drugo jutro našli in odredili prevoz v mariborsko bolnico.

*** Za ponarejanje kovancev eno leto.** Pred malim kazenskim senatom v Ljubljani je bil obsojen na eno leto in štiri dni strogega zapor samski rudar. 24-letni Janez Kobiljšek iz Lok pri Zagorju, ker je napravil dva ponarejenca za 2 Din. Napravil si je iz bakra model in nato vlijil iz navadnega svinca oba novca. Enega je spravil v promet v Izlakah, drugega pa v Orehovici, potem pa so ga zasačili. Kobiljšek je čin priznal, zagovarjal pa se je s stisko.

*** Ciganka je ukradla denar od prodane krave.** V Križah pri Trzinu je neki posestnik doma zaklal kravo, meso pa razprodal kmetom. Od izkupička za prodano kravo je bilo v leseni skledici približno za 500 Din drobiža. V hišo je prišla tudi ciganka Rakova Štefka, ki je denar hitro zavohala in ga ukradla. Tatvina je bila prijavljena tržiškimi orožnikom, ki so ciganko in njenega pomagača Maksa Raka zasedovali prav do Kranja in opozorili tudi kranjsko policijo nanjo. Stražnik Kette je imel srečo in je zaotil oba cigana v Prešernovi ulici ter ju aretirati.

»Spat pa še ne pojdeva!« je odločil Peter. »Stopiva nekoliko po vasi. Take noči je škoda za počitek.«

»Pa pojdiva!« Janez se mu ni upal odreči. Rajši je žrtvoval nekaj spanja kakor pa bi spravil tovariša v nejevoljo. Ni mu hotel dati povoda, da bi začel besediti.

»Pred domačo hišo ni za take pogovore... Ponoči imajo vogali ušesa...«

»Ne vem, kaj mišliš,« je ugibal Janez. »Ali sva kaj takega rekla?«

»O skopuhu sva se menila...«

»O tem, da je zapisan vragu?«

»Denar ima...« mu je pošepnil važno.

Na trati za vasio sta polegla v travo. Od tod se je videla luč iz skopuhove koč.

»Dedec še zmeraj sveti,« je omenil Peter.

»Pozno je že, pa še ni šel počivat.«

»Menda šteje denar,« je dostavil Janez. »To ga mora imeti!«

»Gledat bi šla... Če bi kazalo, bi ga nekoliko oplašila... Vzemiva ga na poskušnjo.«

Janez se je upiral: »Nikar ga ne dražva! Bal se ne bo, ako je res v peklenskem varstvu...«

»Beži, beži! Babičeverstvo je za takega, kakor je Jaka. Ločnik je plašljiv, kar se mu pozna že na obrazu.«

»Ako bi se bal, bi ne bival med tučji v samotni koči,« je ugovarjal Janez.

»Tukaj se čuti varnega pred tatovi. Med Zakotci se mu ni treba nikogar bati.«

»Prav imaš. Tudi midva mu ne bova ničesar žalega storila.«

»Povsod pa niso enaki. Ponekod ubijejo človeka za pest drobiža...«

»Taki razbojnikov pa ni med nami,« je branil Janez čast svojega kraja.

»Ali meni, da je kaj hudega ubiti takega človeka?« je bleknil Peter čez nekaj časa.

Janez se je prestrašil: »Fant, pomisli, kaj si rekel! Niti za šalo ne smeš izreči kaj takega. Ako vragu pokažeš prst, tedaj te zgrabi za vso roko. Pazi, da te ne bo premočil!«

»Ubiti poštenjaka je greh,« je popravil Peter. »Tak pa, ki si je denar prisleparil ali pridobil z oduševstvom, pa ni vreden, da živi na račun svoje žrtve.«

»Ti bi ga torej mahnil?« ga je izkušal v šali.

»Denar bi mu pobral. Česnil bi ga le toliko, da bi ga nekoliko omočil...«

»Ovadi bi te orožnikom. Potem bi imel sitnosti s sodiščem...«

»Našemil bi se in nastopil z zakritim obrazom... Ločnik bi menil, da je prišel vrag po dušo...«

Janez se mu je posmehnil: »Tedaj bi prevaril oba skopuha in njegovega zaveznika... Ne misli, da je vrag tako neumen...«

»Zameril mi menda ne bo, ako mu služim z grehom...«

»Peter, Peter! In če bi šala postala resnica?«

»Plačila bi se ne branile, je namignil s prijetno zlobo. »Ako si pameten, pristopi v mojo družbo...«

»Ali jaz? Da bi imel na vesti človeka? Ne, prijatelj!« je odklonil s studom. »Tega ne storim za nobeno ceno.«

»Čakaj, naj ti pojasnim. Vidim, da me nisi razumel. Zlasti gre za tvojo srečo... Ako se oženiš, bo treba šteti... Pa se ne brigaš, kako boš prišel do denarja...«

(Dalje.)

* **Razbojništvo, ki se je izkazalo za navaden pretep.** Pred velikim senatom v Celju se je zagovarjal 44-letni brusač Filip Cep iz Zakota pri Brežicah, ki je bil obtožen, da je napadel 38letnega gostilničarja Jožeta Cirskega pred njegovo gostilno v Črncu pri Brežicah, hoteč ga izropati. Ker pa je razprava pokazala, da ni šlo za razbojništvo, marveč samo za pretep zaradi nesporazuma, je bil Cep oproščen.

* **Dva tisočaka v škatlici za pasto.** Neprijeten doživljaj je imel posestnik Franc Dernekovič s Pobrežja. Prišel je v Maribor z dvema tisočakoma v žepu. Imel je denar shranjen v prazni škatlici za pasto. Ko se je mudil v neki gostilni na Koroški cesti, mu je nenadno spretna roka žeparja izmaknila škatlico z denarjem vred.

* **Z nožem nad brata.** V Loki pri Sv. Janžu na Dravskem polju se je pripetil žalosten dogodek. Brata Avgust in Jakob Čander se že dolgo sovražita zaradi mejnikov. Nedavca. Na samotni cesti je Avgust pričakal svojo zvečer je priklopilo sovrašтво do vrhunjega 46-letnega brata Jakoba in z nožem navalil nanj. V jezi je zabodel nesrečnega v prsa, vrat in levico, da je nezavesten v krvi obležal. Hudo noškodovanega posestnika so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

* **Trgovci žrtve sleparja.** Na prebrisan način je osleparil tri mariborske trgovce neki neznanec, ki se je izdajal za pooblaščenca gasilske čete v Kamnici. Najprej je prišel k njim po vzorce blaga za gasilske uniforme. Čez nekaj dni pa je prinesel s štampliko gasilske čete opremljeno naročilnico, podpisano od predsednika in tajnika, s katero naročajo kamniški gasilci 30 m blaga za uniforme in izjavljajo, da bodo plačali blago takoj po dostavitvi. Tako mimogrede pa je slepar vzel pri trgovcu tudi možko obleko in izjavil, da jo bo plačal skupaj z blagom za uniforme. Na ta način je dobil pri treh trgovcih obleke. Ko so potem trgovci pisali gasilcem v Kamnico, da je blago pripravljeno, so dobili začuden odgovor, da gasilska četa sploh ni ničesar naročila. Izkazalo se je, da je slepar uporabljal ponarejeno štampljko.

* **Krvava rodbinska žaloigra.** Te dni je na dvorišču Aleksandrove ceste 51 v Mariboru ključavničar državnih železnic Ivan Ferlinc, star 40 let, s samokresom ustrelil svojo 36-letno ženo Elizabeto. Na policiji je pozneje zatrjeval, da je hotel tudi sebe ustreliti, a da mu je orožje odreklo. Neprestani prepriji so ga, kakor je zatrjeval, nagnali v obup. Splošno pa je znano, da je Ferlinc zelo vdan alkoholu. Tudi svoje krvavo dejanje je izvršil v vinjenosti. Elizabeta Ferlinčeva je bila nekaj tednov pri svojem 13-letnem sinu in 14-letni hčerki, ki sta na letovanju pri Poljčanah. Usodnega dne dopoldne se je vrnila domov.

* **Sirov čim ponočnikov.** Nedavno noč se je spravilo sedem razgrajčev nad poslopje hiralnice križniškega reda v Muretinah. Z mortikami so razbili glavna vrata, izruvali stebre, razbili žično mrežo ograje in razmetali vse te reči po travniku. To sirovo početje so opazovale usmiljene sestre te hiralnice in razgrajče prosile, naj opuste razdejanje. V odgovor pa so razgrajči obsuli sestre z najgršimi psovki. Orožniki od Sv. Marije niže Ptujja so razgrajče že izsledili in jih prijavili sreskemu sodišču v Ptuj.

* **Aretiran poklicni tat.** Orožniki pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah so srečali mladšega moškega, ki je korakal težko obložen proti Slovenskim goricam. Ker jim je bil sumljiv, so ga preiskali in našli pri njem v nahrbtniku in v ročni košarj razno blago, med tem tudi večje število že oskubljenih kokoši. Ker ni mogel dokazati, odkod ima vse te reči, so ga aretirali in prignali na orožniško postajo. Pri zaslišanju so ugotovili, da je 33-letni Martin Sedlaček od Male Nedelje. Priznal je, da je navedene predmete ukradel. Ko so mu izprašali še nadalje vest, je priznal še razne druge tatvine. Sedlaček je bil že 15-krat kaznovan zaradi tatvine.

* **Požig.** Nedavno ponoči je zgorela na Polaju rudarju Kalšku baraka, v kateri je redil tri svinje in imel v njej perotnino. Ogenj so kmalu opazili, da je bilo mogoče živino rešiti. Očitno je, da je bil ogenj podtaknjen.

Ljudje so mnenja, da je požigalec hotel škodovati sosedom, ki imajo v bližini svoje barake.

* **Usoden vboj z vilicami.** Pred dnevi je neki moški vbode 25-letnega posestnikovega sina Edvarda Ropana na Ljubečni pri Celju z vilicami v rame. Pri Ropanu se je kmalu pojavilo zastrupljenje krvi, pridružil pa se je tudi šen. Ropan je v celjski bolnišnici umrl.

PREKMURSKI GLASNIK

Kako je ušel avstrijskim orožnikom

Kuzma, Julija

Prekmurska kmečka fant 27-letnega Ujca Romana in 16-letnega Rafaela Romana iz obmejne vasi Kuzme je neki zakonski par iz iste vasi ovadil avstrijskim obmejnim stražnikom, da tihotapita jajca čez mejo. To se je zgodilo v drugi polovici meseca maja, od takrat naprej so avstrijski stražarji stalno oprezovali, da bi ju prijeli, kar pa se jim ni posrečilo. Ker avstrijski stražarji obeh fantov niso mogli drugače dobiti v roke, so se poslužili zvijače. Dne 30. maja so ju pod neko lažno pretvezo poklicali k sebi. Hiši obeh stojiča namreč tik državne meje. Komaj pa sta prestopila državno mejo, so ju takoj prijeli in odvedli na postajo finančne kontrole. Rafaela so en dan mučili in pretepali, naslednji dan pa ga izpustili, med tem ko so Ujca pridržali v zaporu.

Ker se Ujc na vsa prigovarjanja in grožnje ni hotel vdati, da bi priznal tihotapljenje jajc, ga je obmejni stražar Leitenfrost na nečloveški način mučil. Ujc je moral več ur stati mirno z rokama v odročeni in na to v počepu, tako da je bil že ves onemogel. Ker je še zmerom zanimal krivdo, ga je Leitenfrost začel pretepati. Tepel ga je po obrazu in telesu in ga s pestjo suval v prsa in trebuh tako dolgo, da je od nje laže izsilil lažno priznanje.

Ujca so nato odvedli v zapore v Jennersdorfu, kjer je ostal do 13. junija, ne da bi mu navedli vzrok zapore. Dne 13. junija pa se je Ujcu posrečilo pobegniti. Tega dne so ga namreč za nekaj minut pustili iz celice na dvorišče, kjer je takoj izkoristil ugodno priložnost. Preplezal je visok zid in bežal do reke Rabe. Na nekem ovinku je zagledal pred seboj avstrijske orožnike, ki so bili med tem na brž že obveščeni o njegovem begu. Orožniki so ga takoj začeli zasledovati. Ujc ni imel pred seboj drugega izhoda kakor Rabo, ki je bila od deževja močno narasla. Tako rekoč pred očmi orožnikov se je pognal v deročo vodo in že v naslednjih trenutkih izginil. Orožniki so nekaj ur še hodili ob bregu, toda ker ga niso opazili, so bili prepričani, da je utonil, in so naslednjega dne sporočili njegovim svojcem v Kuzmi njegovo smrt. Ujci svojci so bili že močno potrti nad žalostno usodo sina, odnosno brata, a naslednji dan se je Ujc nenadno prikazal doma, ves onemogel in izmučen.

Ujc je namreč avstrijske orožnike lepo spetjal na led. Ko se je pognal v vodo, je dobro vedel, da reke ne bo mogel preplavati. Zato se je odločil za zvijačo. Pri skoku v vodo se je potopil in se nato pod vodo splazil nazaj k bregu, kjer rase gosti grmovje. Skril se je k bregu tako, da mu je voda sežala do nosu, nos in ostal del glave pa je tiščal v gosti grmovje. V tem položaju je vztrajal dolgih pet ur, nazadnje na fih je le slišal govoriti, da je utonil. Orožniki so se nato oddaljili. Ujc je še nekaj časa počakal, nato pa je zleze lves premražen iz vode in oprezno nadaljeval pot proti mostu, ki drži čez Rabo. Posrečilo se mu je, da je most neopažen prehodil. Nato na je bežal na ozdovih proti državni meji, ki jo je prekorachil pri Sotinu.

Iz Gornje Lendave nam pišejo: Dne 7. junija bi morala naša gasilska četa imeti prireditev z blagoslovitvijo gasilskega doma. Prireditev pa je bila zaradi slabega vremena preložena in bo 2. avgusta. Prilite vsi, stari in mladi, ki ste naklonjeni gasilstvu, da bo slovesnost čim lepša. Pričakujemo tudi udeležbo

bratskih čet. Spored: ob 8. sprejem gasilskih čet pri gasilskem domu, ob 9. sv. maša, ob 10. gasilne vaje, ob 12. do 14. odmor, ob 14. večernice, ob 15. blagoslovitev in po blagoslovitvi prosta zabava pri g. Maršiku.

NAŠI NA TUJEM

Iz kolonij ameriških rojakov

V Clevelandu so umrli Ivana Škuljeva, rojena Brodnikova, stara 70 let, doma iz Roba pri Velikih Laščah na Dolenjskem, Franciška Fondova, rojena Perhavčeva, stara 56 let, doma iz Povirja na Prinorskem, Peter Volk, star 45 let, doma iz Suhorja na Notranjskem in Marija Zaletelova, rojena Mostlikova, stara 45 let, doma iz Podvinograde pri Divači.

V Rokspringsu je umrla Franciška Markova, stara 54 let, doma iz Trate nad Škofjo Loko.

V Sheboyganu je umrl Janez Mervar, ki je bil v Ameriki 33 let.

V Barbetonu je umrl Janez Otoničar, star 48 let, doma iz Siemena na Blokah.

V Springfieldu je umrl Janez Langus, star 78 let, a v Keewatinu Janez Rebrovčič, star 49 let.

Iz Gladbecka (Nemčija) nam pišejo: Dopisnik iz Buer-Hassla je trdil v svojem dopisu, da razen vlaka 4. avgusta ne bo z Vestfalskega noben drug poseben vlak vozil letos na izlet v domovino. To pa ni res, temveč se bodo rojaki, ki jih zbira za izlet v domovino Jugoslovensko narodno društvo »Domovinski zvon« v Gladbecku, peljali 14. avgusta, in sicer iz Oberhausna do Ljubljane. Vožnja bo stala za tja in nazaj 48 nemških mark. Prav tako javljamo rojakom, ki se doslej še niso prijavili, da imajo še čas do 4. avgusta. Denar za vožnjo plačajo lahko v banki Küster Ulrich v Gladbecku pod številko 1200 ali na g. Pavla Pečnika v Gladbecku, Moltkestrasse 7. Vabimo rojake, da se prijavijo.

BANKA BARUCH

11, Rue Aubert, Paris (9^e)

odpremlj denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrš vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-04, Paris; Holandija: št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5067, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Listnica uredništva

Sv. Tomaž pri Ormožu. Žal je tako, da ne moremo objaviti.

CIGARETNI OGOREK

Ravnatelj tvornice je šel skozi oddelek in opazil na tleh cigaretni ogorek. »Ali je vaš?« je vprašal najbližjega delavca, ki ravnatelja ni poznal.

»No, naj bo pa vaš, ker ste ga prej opazili,« je odvrnil delavec.

MESTNI OTROK NA DEŽELI

Zorica: »Mama, kakšna čudna žival pa je to?«

Mati: »To je krava.«

Zorica: »Kaj pa ima na glavi?«

Mati: »Roge.«

Zorica: »S katerim rogom pa je zdajle zatrobila?«

V RESTAVRACIJI

Natakar: »Oprostite, gospod, ta stol je zaseden.«

Gost: »Nič ne de, pa ga odnesite in mi prinesite drugega.«

ŽENSKI VESTNIK

Za kuhinjo

Telečji ragu z rižem in graham. Pol kčice telečjega mesa zreži na drobne kose. Na majni prepraži eno drobno sesekljano čebulo in malo zelenega peteršilja. Zraven stresi meso in ga praži, da porumeni, nato osoli in prilij nekaj žlic vode ali juhe in duši meso do mehkega. Med tem ko se meso duši, pa deni v drugo kozico pet dek riža. Za riž deni samo toliko masti, da se ne prižge. Riž duši, kakor po navadi pripraviš dušen riž; tudi ga malo popopraj. V tretjo kozico pa deni kuhat pet pesti graha. H grahu deni žlico sirovega masla in malo soli. Ko je meso mehko dušeno, stresi zraven kuhani grah in naj pokrito stoji na kraju štedilnika 10 minut. Nato primešaj še dušeni riž in preden daš na mizo, naj vse skupaj enkrat prevre. Jed mora biti gostljata in ne redka. Daš kot samostojno jed z naribanim sirom na mizo.

Pečen mlečen riž. Skuhaj v mleku 20 dek riža. K rižu daš osem kock sladkorja, ki si ga obrubala na pomaranči in limoni. Ko je riž kuhan, ga odstavi in primešaj tri deke sirovega masla in še sladkorja po okusu. Nato postavi riž na hladno, da se shladi. Kozo ali v ognju zdržno skledo dobro pomaži s sirovim maslom, stresi noter polovico riža in razravnaj. Riž pomaži s poljubno mezgo, ki si jo na malo razredčila z rumom. Potem potresi še drugo polovico riža po mezgi in spet razravnaj. Zda pa stolci sneg treh beljakov, k snegu primešaj 10 dek sladkorja v prahu, pomešanega z vaniljevim sladkorjem, in ga pomaži po rižu. Po snegu pa potresi zmlete orehe, mandeljne ali lešnike, nato speci. Daš kar v posodi na mizo.

Beluš. Beluše operi, očisti in zreži. Skuhaj jih v slanem kropu. Ko so kuhani, jih ocedi. V kozo deni sirovega masla in ko se maslo raztopi, prilij osminko litra sladke smetane, malo popopraj, dodaj naribane limonove lupinice, naribane muškate orehe, po okusu še osoli. V to omako, ko se je malo pokuhalo, stresi kuhane beluše, in ko v omaki prevro, jih daj hitro na mizo.

Juha iz kislice. 30 dek kislice operi in drobno sesekljaj. V kozo razbela 10 dek sirovega masla ali masti, stresi na mast osem dek moke in napravi svetlo prežganje. Na prežganje stresi eno drobno sesekljano čebulo, malo zelenega peteršilja in kislice. Vse skupaj malo praži, osoli in zalij s približno dvema litroma vode. Ko zavre, stresi na juho tri na kocke narezane krompirje, in ko je krompir kuhan, dodaj še eno ali dve žlici kisle smetane. Daj z opečenimi žemljami na mizo.

Pomarančni kruh. V pet žlic mlačnega mleka zdrobi eno deko kvasca, primešaj še žličico sladkorja in postavi, da vzhaja. V skledo pa stresi tri skodelice moke (skodelica za četrt litra), žlico segretega sirovega masla, malo soli, skodelico mlačnega pomarančnega soka, tri četrtinke skodelice sladkorja, kavno žličico sesekljane pomarančne lupinice in vzhajani kvasac. Testo dobro stepi, pokrij in postavi na toplo, da vzhaja. Testo naj vzhaja, da ga je potem dvakrat toliko. Vzhajano testo stresi na desko in ga dobro umesi, dodaš še pol skodelice moke in pol skodelice zrezanih arancinov in testo dobro umesi. Nato oblikuj dolgo štruco, jo položi na pomazano pekačo, pokrij s prtičem in postavi na toplo, da še enkrat vzhaja. Nato peci približno tri četrt ure. Pečeno in hladno zreži na tanke kose.

Praktični nasveti

Kako zlepiš steklene ali porcelanaste predmete. V drogeriji kupi 12 dek tako zvanega vodnega stekla (ki je tudi za vlaganje jajc) in pa zmlete krede. To dvojce zmešaj v gosto kašo. Razbito posodo dobro očisti, pomaži s to mešanico in skupaj stisni, po možnosti še tesno zveži in pusti tako nekaj dni, da se posuši in strdi. Kar se je pa tega lepila iztisnilo na površje, takoj in previdno odstrani, ker pozneje se strdi in se ne da odstraniti.

Čebelji strup uporablja proti revmi

Že odnekad se ljudje, ki so bolni za revmatizmom, da do opikati od čebel, da si omilijo bolečine. Dokazano je, da pri takih ljudeh revmatične bolečine čisto ali vsaj delno izginejo. Te stare ljudske izkušnje dobivajo zmerom bolj na veljavi tudi med zdravniki. Ni pa še natančno dognano, iz česa je čebelji strup sestavljen. Vemo samo to, da je čebelji strup iz povsem drugih sestavin kakor mravljična kislina.

Ker čebeljin strup povzroči na našem telesu otekline in bolečine, tako zdravljenje marsikomu ni prijetno. Razen tega pa ne vemo, koliko čebeljih pikov bi v posameznem primeru zadostovalo, zakaj vsaka čebela ima drugo količino strupa. Naposled pa je zdravljenje s čebeljim strupom izvedljivo samo na kmetih, kjer goje čebele, nikakor pa ne v mestu. Da bi tem nedostatom odpomogli, so kemične delavnice zadnji čas iznašle sredstvo, po katerem je mogoče čebelji strup prenesti na človeško telo, ne da bi nas čebela pičila.

V Nemčiji je blizu mesta Ulma trg Illertissen. V tem kraju imajo največjo čebelarno na svetu. Ta čebelarna pa ni namenjena pridelovanju medu, temveč pridobivanju čebeljega strupa. V nepreglednih vrstah stoje druga ob drugi košare s čebeljimi rodovi. Velike skupine čudno oblečenih deklet, ki so podobne mumijam, imajo pri košarah dela čez glavo. S čudnimi krinkami na obrazu in varnostnimi

rokavicami se sučejo okoli košar s čebelami. V rokah držijo krožnike iz neke papirju podobne snovi. S posebnimi kleščami love čebele in jih nosijo na tisti krožnik, da pikajo snov na krožniku. Krožnik je kajpada take oblike, barve in vonja, da čebele rade nanj sedajo. Papirju podobna reč je predelana z neko snovjo, ki vpija strup. Izmed čebel izbirajo samo najstarejše, ki jih oči izurjenih delavk znajo dobro ločiti od drugih. S kleščami prime delavka staro čebelo, jo dvigne iz roja in pritisne na krožnik, da piči. S tem čebela izgubi življenje, strup pa ostane v snovi na krožniku. Izurjena delavka pripravi na ta način do pichenja do 5000 starih čebel.

Vsa čebelarna ima kakih 50.000.00 čebel delavk. Da čebelje rodove ohranijo zdrave in jih množe, morajo upoštevati predpisane mere. Vsak čebelji rod, ki šteje približno 30.000 udov, je treba čez poletje podvojiti. Rojé navadno samo po enkrat na leto. Da se roji podvoje ali pa celo potroje, morajo skrbeti predvsem za dobro prehrano čebel. Da jim ni treba letati na daljino in naporno pašo, jih pitajo doma z medom in sladkorjem. Nadalje morajo paziti na to, da jemljejo strup samo takim čebelam, ki jim je zaradi njihove starosti že tako mnenja skorajšnja smrt. Kvečjemu za pet tednov jim prikrašajo življenje. Take stare čebele pa imajo tudi največ strupa. Strup morajo vsaj deset ur potem, ko je bil nabran tako predelati, da se ne skisa.

Indijske narode uničuje opij

V Indiji v bližini Himalaje se razprostirajo ogromna polja rdečega maka, v katerih kakor v zibajočem se morju tonejo do pasu moške in ženske postave. Od zore do mraka v potu obraza obdelujejo sloviti indijski mak, iz katerega se prideluje znan indijski opij, ki ga vzhodni narodi tako silno ljubijo. Okoli tisoč ton tega mamila pridelajo samo v Indiji. Na Kitajskem pa ga pridelajo še trikrat ali štirikrat toliko. Prebivalstvo nešteti indijskih pokrajin si služi vsakdanji kruh z gojenjem maka in oblastvom je to dobro znano. Kadar hoče imeti angleška uprava od pokrajinskih upraviteljev kake natančne podatke, prejme vselej zelo vliuden odgovor, da niso v tistem kraju pridelali nikakega maka. Opij, ki ga pridelajo, deloma porabijo sami ali pa ga izvozijo.

V Indiji je skoro ni družine, ki ne bi rabila opija za najboljšo zdravilo. Izvzeti so le tisti Indijci, ki so bili vzgojeni v Evropi. Če oboli oče na jetrih ali pa mati na pljučih, ji-ma takoj ponudijo opija. Celó dojenčkom in slabotnim otrokom dajejo opija, ki pa ga navadno prej pomešajo s sladkorjem, da se ga malčki ne branijo. Tudi slon, ta prijatelj Indijcev mora uživati opij, da ostane živahnejši. Slonu morajo kajpada dajati zelo velike

porcije, zakaj on ima trdo kožo in krepke žive.

Marsikdo se bo vprašal, zakaj angleška oblastva trpe gojenje maka. Odgovor je zelo lahek: Če indijsko ljudstvo ne bi gojilo maka, ne bi nič zaslužilo, a to bi imelo za posledico splošno bedo in nezaposelnost. Prevratno gibanje, ki že tako povzroča Angležem večne sitnosti in skrbi, bi z obubožanjem zavzelo še večji razmah. Zato se zdi angleškemu oblastvom v Delhiju prvo zlo manjšo od drugega. Delno pa so le omejili prodajo strupenega opija s tem, da so mu določili razmerno zelo visoke cene, tako da ga siromašni sloji ne morejo kupovati in uživati.

Toda vsaka palica ima dva konca. Na stroge oblastvene predpise so siromašni sloji odgovorili s protipostavnimi sredstvi in dobro izurjeni tihotapci dobavljajo iz Perzije, Afganistana in Kitajske, pa tudi iz Nemčije indijcem cenejši opij, kakor je domači. Podkupljive obmejne straže, velike trgovske karavane in cele tolpe razbojnikov pospešujejo to nezakonito trgovino in z mamili uničujejo ljudsko zdravje, zakaj uživalci strupa opija prej ali slej duševno in telesno čisto propadajo.

Eskimi imajo glede jedi poseben okus

Eskimi žive docela ločeni od drugega sveta na skrajnem severu pod severnim tečajem. Kadarkoli pripluje k njim kaka ladja, se ti prebivalci skrajnega severa zelo razvesele. Ker lahko kožuhe zamenjajo za tobak, kavo, čaj in sladkor. To seveda velja za tiste prebivalce skrajnega severa, ki prebivajo nekoliko nižje, med tem ko se morajo oni, ki so še više na severu, preživljati le s tem, kar jim dasta lov na suhem in ribolov. Med Eskimi je velika razlika. Tisti, ki prebivajo na južnem delu Grenlanda, niti nočejo biti Eskimi, ampak pravijo, da so Grenlandci. Zaradi večjih stikov z Evro-

po so mnogo bolj prosvetljeni kakor oni, ki prebivajo na samotnem severu.

Tak Eskimo se preživlja od mesa, ki mu ga dajejo živali na suhem in ribe. Ne pozna ne žita, ne prsnega sočivja, ne sadja. Zato izbira v njegovih jedeh res ni kaj obilna. Eskimska žena ne sme rib in pa živalskega mesa kuhati v istem loncu, celo isti dan ne sme obojega kuhati. Taka je stara navada med Eskimi, ki se je tako drže, da žensko, ki bi kaj takega zagrešila, kar zavržejo. Sicer pa ženska pri Eskimih tudi sama ne sme z moškimi jesti iz istega lonca. Če je noseča, si mora svojo jed

posebej skuhati in jo sama kje na samem pojesti.

Za eskimsko žensko je pa dobro to, da ji ni treba posode natančno čistiti. Posoda, v kateri se je kuhala jed in iz katere so potem jedli, se le malce obriše s kako živalsko kožo ali pa s suhim mahom. Kadar kuhajo meso, vržejo v lonec velik kos mesa. Ko je kuhano, ga mož prime z zobmi in odreže toliko, kolikor misli pojesti, nato tisti večji kos, ki je padel od ust, dobi drugi, ki ga dene med zobe in si odreže svoj kos. To gre okoli vseh domačih. Kdor pa nima noža, meso kar raztrga. Včasih pa meso kar sirovo jedo. Zlasti radi uživajo živalsko kri, ki jih varuje nevarnega skorbuta. Meso severnega zajca in snežne jerebice navadno pojedjo kar tamkaj, kjer so ušli žival, ne da bi jo kakorkoli pripravili. Prav tako lososa kar načno, da so prei siti. Mroževa koža, če je dobro posušena in zmazana, jim je prava slaščica. Meso in ribe suše kar na solncu. Meso severnega jelena pa radi zagrebejo v sneg in led, kjer ga več mesecev hranijo. Meso kita, tulna, severnega medveda, ki pa je vedno redkejši, in pižmarja navadno kuhajo.

Rastlinska hrana je pri Eskimih redka. Za rastlinsko hrano uživajo celo vsebino želodca severnega jelena. Te prav nič ne kuhajo, ampak prav tako pojedjo. Jedo tudi čreva snežnih jerebic; celo njihove odpadke po snegu skrbno zbirajo in s slastjo uživajo. Koder rase še kaj jagod, jih seveda radi bero in jedo. Pri Juelingu na danskem otoku Laalandu so izkopali star grob, v katerem so našli okostje neke žene. Okoli okostja so ležali bakreni okras, lonci čaše. Našli so tudi dobro zaprto posodo, v kateri je bilo še nekaj tekočine. Ko so to tekočino preiskali, so ugotovili, da je vino iz brusnic.

Eskimo ne goji čred severnih jelenov kakor Laponec, ampak lovi le divje. Kadar upleni košuto severnega jelena, ji najprej iz vimena izpije mleko, nato skuha meso in skrbno preiše njeno kožo od znotraj. Znan poznavalec Eskimov trdi, da ima koža severnega jelena polno zalizanih ličink brencljev. V teh nabreklih se zbira poleg ličink sladka tekočina, ki je Eskimu prava slaščica. Treba je še povedati, kako si Eskimi med seboj izkazujejo ljubezen. To delajo tako, da si drug drugemu obirajo uši in jih jedo. Kadar Eskimka začne tožiti: »On ne uživa več mojih uši!« je to znamenje, da je mož več ne mara.

Eskimi lahko naenkrat pojedjo zelo mnogo mesa. Včasih se tako nadevajo, da se komaj gibljejo. Znajo pa brez škode tudi temeljito stradati.

× **Strahna vročina in suša v Ameriki.** Že pol meseca traja v Ameriki vročina, ki se giblje med 35 in 40 stopinjami Celzija. Suša, ki je zaradi tega nastala, pustoši rastlinstvo zlasti po vsem severnem in srednjem zapadu Zedinjenih držav. Samo v času petih dni je nad 160 ljudi umrlo za solčarico, nad 50 smrtnih žrtev pa je bilo pri kopanju, ker zaradi silne vročine vse hiti v vodo. V državah Wyomingu, Montani in Dakoti so nastali ogromni gozdni požari. V najhuje prizadetih pokrajinah je 200.000 kmečkih rodbin izgubilo vse in trpi lakoto. Nastalo je pravcato preseljevanje narodov, ker ljudje zapuščajo čisto opustošene kraje. Vlada je poslala letala, ki prevažajo živila, da jih dele med najbolj prizadete. V skaloviti pokrajini zapadnega Kentukija znaša temperatura ponoči 50 stopinj, podnevi pa se povzpne celo do 70 stopinj Celzija, tako da je vse zelenje skoro dobesedno zgorelo. To je vročinski val, kakršnega že dolgo vrsto let ne pomnijo. V New Yorku imajo 42 stopinj Celzija v senci. Česar pa solnce ni moglo uničiti, so uničili zdaj še roji kobilic. Cene žitu silno naraščajo.

× **Meter visoka žena rodila četvorčke.** V neki vasi pri Cadixu v Španiji je ženska zelo majhne rasti (visoka je komaj en meter) rodila četvorčke, in sicer enega moškega in tri ženske otroke. Eno dete je takoj umrlo, stare matere in treh drugih detet je odlično.

× **Vpliv mesečnih žarkov.** Doslej smo bili prepričani, da je mesec mrtvo nebesno telo, ki nima ne ozračja ne svoje luči. Mesečina je 465.000 krat slabša ko solčna luč.

Znameniti francoski prirodoslovec Moreux je prvi dognal, da ima mesec tudi svojo svetlobo, ne samo solčno. Znanstvenik Mercier tudi izjavlja, da ima mesec resnično svoje lastne žarke, in sicer je zapisal tole: Marmornate plošče, ki sem jih od 1. 1920 dalje izpostavljaj mesečini, so se zelo spremenile, bile so ko razjedene. Tkanine so se poškodovale; a take pod stekleno ploščo so ostale nespremenjene. Predmete kot mramor, steklo in tkanine, so v mesečnih nočeh postavili pod lunine žarke, podnevi pa so jih dali v temen prostor, kjer so jih poleg tega še zagnili. Te predmete so lunini žarki spremenili. Svila, umetna svila in volna izgubljajo v mesečini počasi svoje barve in obledijo. Razna semena, ki so bila v kovinskih posodah in jih je več mesecev obsevala mesečina in so bila v dneh prvega krajca posejana, so prej vzkalila ko semena, ki niso bila v teh posodah.

× **Železniška zveza Češkoslovaška—Rusija.** Pariški »Oeuvre« poroča iz Bukarešte, da je kronski svet, ki se je sestajal pod predsedstvom kralja Karola, sklenil dovoliti Češkoslovaški, da zgradi novo železniško progo iz Češkoslovaške preko Bukovine, s katero naj bi se ostvarila železniška zveza med Češkoslovaško, Rumunijo in Rusijo. List pravi, da je treba temu sklepu pripisati izredno velik pomen.

× **Prva oficirka v turški vojski.** Pohčerjenka predsednika turške republike Kemala paše Sahiba Hanum je dovršila vojno letalsko šolo v Eskiszehiru in po napravljenem izpitu za pilota dobila čin poročnice v turški vojski. Sahiba Hanum je prva oficirka na Turškem.

× **Nemčija izganja redovnike.** Veliko pozornost je zbudil te dni uvodni članek v polslovesnem glasilu Hitlerjeve stranke, v katerem se zaradi kazenskih razprav proti neki skupini redovnikov zelo ostro napadajo vsi redovniki. List jih imenuje »tur na narodnem telesu, ki razjeda narod in izkorišča v zle namenne strpljivost naroda«. Pričakovati je, da bo Hitler že v doglednem času izgnal iz Nemčije vse redovnike.

× **Mrtva srca se lahko oživljajo.** Na drugem državnem zdravniškem zavodu v Moskvi so napravili nedavno poskuse oživitve mrtvega človeškega srca. Pod vodstvom profesorja Osinovskega so ruski zdravniki napravili 70 poskusov in ugotovili tole: Čim mlajši je otrok, na katerem se po njegovi smrti napravi poskus oživljenja srca, tem večja je možnost oživitve. Pri otrocih, ki so umrli v prvem mesecu starosti, se je posrečilo oživiti izmed 100 najmanj 80 src. V starosti do šestih mesecev 71, do enega leta 55, do dveh let 50 in do petih let samo še 33 na vsakih 100 primerov. Pokazalo se je nadalje, da je oživljenje srca pri otrocih, ki so umrli za posledicami griže in pljučnice, znatno lažje kakor pri onih otrocih, ki so umrli za krvavo grižo. Poskusi so pokazali, da se zmore oživiti srce še 28 ur po smrti.

× **Namesto klobukov rute.** Že od lanskega leta se pojavlja moda, ki pomeni veliko nevarnost za ženske klobuke. Moda namreč pri naša namestu klobukov čisto navadne rute, kakršne nosijo kmetice med delom in kakršne odlože kmečka dekleta takoj, ko pridejo v mesto. Zaenkrat predpisuje moda damam rute samo za vožnjo z avtomobili, za izlete in za večje pohode v planine. Celo najelegantnejše dame nosijo ob takih prilikah pisane volnene rute, če se hočejo držati najnovejše mode.

× **Usoda morilcev Nikolaja II.** Med udeleženci umora zadnjega ruskega cara Nikolaja II. je imel glavno vlogo predsednik osrednjega izvršnega odbora sovjetov Sverdlov, tast sedanjega ruskega komisarja notranjih del. On je bil tisti, ki je naročil umoriti Nikolaja II. Neposredni morilec cara so bili Gološčokin, Jurovski, Vojkov, Beloborodov, Avdejev in Jermakov. Sverdlov je umrl leta 1919. Mesto Jekaterinburg, kjer je bil car umorjen, je dobilo njemu na čast ime Sverdlovsk. Gološčokin, znan po svojih krutostih, je zdaj

tajnik komunističnega odbora v Kazanu. Vojkova je umoril v Varšavi Boris Koverda. Beloborodov je bil nekaj časa ruski komisar notranjih zadev, pozneje so ga pa obdolžili prijateljstva s Trockim; bil je nekaj časa zaprt, naposled se je pa spokoril in zdaj je član komunistične stranke v zapadni Sibiriji. Avdejev je ravnatelj velike tvornice na Uralu. Jurovski pa komisar vojaške letalske šole. Jermakov je poskusil leta 1929, zanetiti upor proti boljševikom na Uralu in bil je obsojen na smrt, toda glede na njegovo udeležbo pri krvavi jekaterinburški žaloigri so mu kazen znižali na 10 let težke ječe.

× **117 letni starec orje svoje njive.** Litavski listi poročajo o 117 letnem kmetu Kursonis Gedonisu, ki živi na svojem posestvu in opravlja še vsa poljska dela. Njegovi otroci iz drugega zakona mu morajo pomagati pri vseh delih. Drugokrat se je poročil šele, ko je bil 100 let star. Njegov sin, ki živi kot izseljenec neznano kje, bi štel če še živi, že 90 let. Starec se še živo spominja poljskega upora leta 1830. V času njegove življenjske dobe se je na ruskem dvoru menjalo pet carov. Kursonis Gedonis je prepričan, da je dosegel sedanjostarostno dobo zaradi preprostega načina življenja. Hranil se je v prvi vrsti s črnim kruhom, mlekom in jajci, medtem ko je meso le redkokdaj jedel in si ga tudi nikoli ni želel. Žganje je pil samo enkrat v življenju, bil pa ni bil nikdar. Še danes gre vsako nedeljo v cerkev, ki je pa oddaljena nekaj kilometrov od njegovega posestva. V času njegove mladosti so govorili v vsej njegovi okoliščini poljski jezik samo veleposestniki in župniki, med tem ko prevladuje danes tamkaj poljski jezik. V svetovni vojni se je starec dobro razumel z nemškimi vojaki, jezil se je nanje samo zaradi tega, ker mu niso hoteli verjeti, da je v resnici tako star.

× **Žena, ki se ne postara.** Na Dunaju so imeli zanimivo sodno obravnavo, za katero je vladalo veliko zanimanje, zlasti med ženskami. Vse so hotele videti staro mater, ki se neprestano pomlaja. Gre za nekega tvorničarja in njegovo ženo. Tvorničar se je pred vojno oženil in pred letom se mu je rodila hčerka. S hčerko se je pa vzgajala mati tako, da je preživela z njo vsa njena otroška leta. Z njo je hodila v ljudsko in tudi v srednjo šolo. Ko je nastala vojna in je moral tvorničar k vojakom, se je mati s hčerko prav pridno ozirala za mladimi oficirji in večkrat je imela več sreče kakor hčerka. Ko se je tvorničar vrnil je hitro poiskal hčerki moža, ženo je pa poslal na kmete. Čez leto dni je pa dobil vnukinjo, ki jo je žena spet začela vzgajati. Igrala se je z njo, jo učila in zbirala okrog nje druge deklice, skratka, pomladila se je tretjič. Z mladostjo svoje vnukinje se je pa navzela modernih nazorov in o svoji hčerki je trdila, da je že starokopitna. Me moderne žene gledamo na življenje drugače, je zatrjevala. Tvorničarju to ni bilo po volji in ko je nekega dne prišla vnukinja vsa objokana k njemu, češ, da ji je babica odvedla že tretjega kavalirja na smučeh, se je razjezil in zahteval ločitev zakona. Pred sodiščem je žena izjavila, da bi morala biti mož vesel, da ima podjetno in mladostno ženo, čeprav je že v letih. Sodnik je bil v zadregi in je sklenil izdati pisмено rabsodbo.

× **Oskopljeni zločinci.** Po vojni so v Nemčiji uvedli kot kazen za zločine zoper pravno odvezje plodnosti. Obsojenci so izgubili možnost imeti potomce, ne da bi bili drugače ovirani v naravnem življenju. A lani je poostrila vlada to kazen in uvedla popolno skopljenje. Neki nemški list prinaša članek o 68 sličnih obsodbah, ki so bile letos izvršene v Hamburgu. Med operiranci so bili: 21 delavcev, 15 obrtnikov, 7 trgovskih pomočnikov, več šoferjev, pisarniških uslužbenecv in drugih. Skoro vsi obsojenci so zakrivali zločin pohote nasproti otrokom drugega in v enem primeru istega spola. Operacija je potekla v 49 primerih brez kvarnih posledic, med tem ko je nastopilo v 19. primerih bolj ali manj nevarno vnetje.

ALEKSANDER LICAN:

SPOMINI IZ SIBIRIJE

(Iz dnevnika slovenskega vojaka in ujetnika v svetovni vojni)

Šla sva.

V majhni sobi je sedel ruski poročnik in pred njim je stala steklenica vodke. Vstal je, a videlo se je, da se od pijanosti komaj drži pokonci. Premeril me je od vrha do tal in ukazal:

»Zapri ga med obsojence!«

Vojak je vedel, da bodo obsojenci drugo jutro ustreljeni, zato mu je ugovarjal, da jaz še nisem bil sojen, a pomagaťo ni nič. Zaprl me v arestantski vagon, ki je bil prenapolnjen z na smrt obsojenimi ljudmi. Nekateri so kadili zadnjo cigareto, drugi preklinjali, tretji jokali. Bila je res zanje zadnja in grozna noč. Pri vsakih vratih je stražil vojak z nasajenim bajonetom.

Okrog polnoči je prišel v vagon boljševiski stotnik. Šele pri svitu luči sem opazil, da so stene vagona vse rdeče od človeške krvi; na podu je bilo zmrznjene človeške krvi za prst na debelo, sten so se držali še lasje in koščki človeškega mesa. Stotnik je iskal češkega oficirja Krejčija, ki je bil baže postreljal 20 krasnoarmejev (vojakov rdeče boljševiske armade).

Vojak, ki me je aretirjal, mu je povedal, da je v vagonu tujec, ki ga je on pozno zvečer na ukaz poročnika zaprl. Vrnil se je spet v voz. S petrolejko v roki je posvetil vsakemu ujetniku v obraz in dal ukaz: »Utrom!« (to je zjutraj boš ustreljen).

Kar groza me je obhajala, ko je prišel do mene, mi posvetil v obraz in me ostro pogledal.

»Ti tu, Aleksander Aleksandrovič? Kako neki si ti zašel med te na smrt obsojene?«

Namesto mene mu je odgovoril vojak, da me je zvečer aretirjal na svojem domu in da gotovo vohunim za Čehe.

Stotnik me je poznal že iz Samare — in se me je usmili. Vojaka je poslal na postajo po cigarete, mene pa krepko prijel za prsi, me potisnil na drugo stran vagona, bliskovito odprl vrata in me pognal v globoki sneg.

»Beži, reši se!« so bile še njegove zadnje besede.

Vsi drugi so bili tisto jutro ustreljeni.

S postaje sem bežal na Bajkalsko jezero, ki je bilo zamrznjeno. Hodil sem vso noč, visoko na nebu je svetil mesec — vse na okrog je bilo tiho in mirno. Zjutraj je privozil za menoj neki ruski mušik. Prosil sem ga, naj me vzame na sanke. Bil sem tako utrujen in oslabiljen od prestopnega strahu — saj sem smrti že v oči gledal — da sem komaj še prestavljal noge. Vzel me je na sani, kjer sem kmalu trdno zaspal. Vozila sva se ves dan in šele proti večeru prišla v Mesovajo, mali trg ob Bajkalskem jezeru. Odtod sem moral še dva dni korakati do železniške postaje v Petrovsku. Peljal sem se nato do Harbina, kjer sem se namenil ostati vsaj nekaj tednov. Naselil sem se v »Evropskem hotelu« blizu postaje. Harbin je središče Mandžurije, krasno moderno mesto s prav živahno kupčijo. Odtod vozi železnica razen v Vladivostok in Sibirijo tudi v Mukden. Rečna plovba po reki Sungari je naravnost ogromna.

Največja stavba v vsej Mandžuriji je last uprave kitajsko-ruske železnice. Bival sem v Harbinu že 10 dni in si ogledoval zanimivosti mesta. V Harbinu so zastopane vse narodnosti sveta; tu dobiš ponosnega Američana, prebrišanega Angleža, lenega Kitajca, zvitega Mongola, lokavega Japonca, mirnega Rusa, uboga Čeha, podjetnega Nemca. Vsak večer se je zbrala ta pisana množica v restavraciji.

Spoznal sem se z angleškim trgovcem Hendersonom, ki je imel svojo hčerko v nekem samostanu v Omsku, da se izobrazí v ruskem jeziku. Stalno je prebival s svojo družino v Vladivostoku. Šel je po hčer, a prišel je le do Irkutsk, kjer so se vršili grozni boji; komaj si je sam rešil življenje. Bil je ves obupan zaradi skrbi, kaj bo s hčerjo.

»No,« sem mu rekel, »če me dobro plačate, vam privedem hčer iz Omska.«

Globoko je vzdihnil in me gledal z odprtimi usti; niti besedice ni mogel spraviti iz sebe, le solze so se mu vlije po vsem licu. Podal mi je roko in rekel:

»Rešite mi hčer in več dobite, kakor si mislite.«

Izročil sem mu pismo za prijatelja Simonetti in on se je odpeljal k morju v Vladivostok, jaz pa sem potoval preoblečen v bečarja proti Sibiriji.

Do obmejne postaje Mandžurije je šlo vse dobro. Tu me je ustavila policija in ker nisem imel nikakih dokumentov, so me vedli pred obmejnega komisarja. Prosil sem ga, naj me, kakor ve in zna, spravi domov v Omsk.

»Ne, samega te ne morem pošiljati,« je rekel. »Čez dva dni pojde v Sibirijo transport, takrat te odpravim kot ubožca.«

In res, petnajst raztrganih, skoraj bosih Rusov so nas naložili v nezakurjen živinski vagon in nam dali za spremstvo dva policaja v oplih kožuhih. V čiti sta se policaja menala, dobili smo še dvajset tovarišev. V Krasnojarskem nas je bilo že nad 60 in šele v Tajgi se je odcepilo 12 tovarišev v Tomsk, ostali pa smo nadaljevali pot v Omsk. Dobili smo le enkrat na dan ribjo juho in košček kruha. Čaj smo si varili sami, ker se na vseh ruskih postajah dobi brezplačna kipeča voda, le čaj in sladkor si mora vsakdo sam pridelati.

Tega mučnega potovanja ne bom natančno popisoval, a v smrtni nevarnosti smo bili vsak dan. Postaje so bile skoraj vse razbite, mostovi so bili porušeni. Čez široke, z debelim ledom pokrite reke smo hodili peš, potem pa po dva do tri dni čakali, da so nas priklopili tovornim vlakom. Streljanje ni ponehalo niti ponoči. Vsa proga je bila v slabem stanju, ob njej so ležali prevrnjeni vagoni in celo lokomotive. Vsa Sibirija je bila v ognju, požgana mesta in vasi, vse okrog polno mrtvecev... Videl sem tako grozne reči, da jih nikoli ne bom pozabil.

V Krasnojarsku sem videl, kako so bili trije oficirji bele garde privezani vsak na svojem kolu. Pod njimi je bil pripravljen kupček snega. Prišli so vojak, obili vse tri s petrolejem in jih zažgal. Kot velike bakle so gorela človeška telesa. Vpitje teh ubogih žrtev je šlo skozi mozeg in kosti.

Žal mi je bilo, da sem se odpravil na tako zelo nevarno pot, a zdaj ni bilo drugega izhoda kakor iti dalje. Pred Omskom so bili hudi boji; pustili so nas dve postaji pred mestom, kjer se je vlak ustavil. Nekateri so ostali kar v vagonih, a drugi, bolj pogumni, smo se odpravili peš dalje. Mraza je bilo kakih 35°; bolj slabotni so začeli zaostajati in so menda zmrznili v snegu.

Do predmestnih barak sva se privlekla na pol mrtva le dva. V teh barakah so bivali vojni ujetniki. Nedač od tod sem zagledal kup golih človeških teles, zloženih drugo na drugem kakor metrska drva. Med ujetniki je namreč razsajal pogosti lazar in zahteval mnogo žrtev. Mrtvece so stekli do nagega, obleke so jih razkužili in razkužili ter jo dali potem zvezničnim ujetnikom.

V mestu je bilo vse mrtvo, edino množične vojaške natruje so koračale po ulicah. Zame, razdrapanega bečarja, se ni zmenil nihče. Neovirano sem se pridružil pred samostanom drugemu bečarju, ki so opodbe iskali na ribjo juho. Srečevali, ki je držal juho, sem oddal pismo in čakal do ponedelneva. Domenili smo se, da bo gospica Hendersonova, preoblečena v siromašno rusko dekle, spremila svojega slepega očeta (mene) in me vodila za palico.

Načrt se je posrečil.

Omsk je zvezan s sibirsko železnico s 4 km dolgo stransko progo. Do glavne proge sva šla peš. Na postaji je stal pripravljen vojaški vlak za Irkutsk. Mlad oficir, poveljnik transporta, nama je po dolgih prošnjah dovolil, da se peljeva s tem vlakom. V zakurjenem tovor-

nem vagonu je bilo prav prijetno. Vojaki so bili z nama prijazni, prinašali so nama živeža in čaja, meni ni manjkalo niti mahorka (ruski tobak za cigarete). Oficir naju je v Irkutsku oddal drugemu oficirju in tako sva srečno prišla do mesta Čite. Vlak namreč ni vozil daleč, Odtod so vozili, sicer z velikanskimi zamudami, poštni vlaki v Mandžurijo. Brez posebnih dogodkov in ovir sva srečno dospela v Hailar. Nabavila sva si nove obleke in brzojavila očetu v Vladivostok.

Po prihodu očeta, ki me je izdatno obdaril, smo se odpeljali proti Nikolsku, kjer se glavni progi priključuje amurska proga. Toda ponoči so naš vlak napadli Tunguzi. Iztili so lokomotivo, nekateri vagoni so popadali v prepad, drugi so začeli goreti. Pokradli so potnikom obleko, denar in sploh vse, kar je bilo kakej vredno. Zgodilo se je to blizu Tšitsikarja v Mandžuriji.

Mi smo ležali v preobrnjenem vagonu; razen malih prask ni dobil nobeden večjih poškodb. Do nas tolovaji niso prišli, ker je v kratkem prihitela vojaška pomoč in razbojnik razpodela; toda odnesli so s seboj vendarje obilen plen. Anglež se je s svojo hčerko zatekel v Tšitsikarju v samostan švicarskih misionarjev. (Pripomba: Nedavno sem čital v časopisih, da so Tunguzi spet napadli sibirski ekspresni vlak in je v vagonu zgorel pater Inshof, prefekt zgoraj omenjenega samostana.)

Jaz sem nadaljeval sam pot proti Vladivostoku. Simonetti me je že težko pričakoval, ker je cena kožam zelo poskočila in je bil uverjen, da po tako dolgem času privlečem celo butaro kož srebrenih lisic. Obstrmel je nad mojimi praznimi rokami, a ko sem mu povedal svoje dogodke, je samo občudoval mojo predrznost.

Pokazal mi je krasno tigrovo kožo, ki jo je kupil od nekega Mongola. Toliko časa mi je prigovarjal, naj grem v Mongolijo po tigrove kože, dokler se nisem odločil in se odpeljal po sibirski železnici do postaje v Petrovsku in odtod s pasjo vprego do mongolske meje. Čez dva dni sem bil že v mestu Urgi v Mongoliji.

Prebivalci govore deloma rusko, ker je med njimi pomešanih mnogo ruskih ubežnikov. O tigrovih kožah pa ni bilo niti govora. Svetovali so mi, naj grem do mesta Ude v puščavi Gobiju, ker tam gotovo dobim poceni in dovož tigrovih kož.

Z majhno družbo Rusov smo se odpravili na pot in tavalí ves teden po čudnih potih. Mesto je bilo še daleč, zelo daleč. Razen konjskega mleka in na solncu pečenega konjskega mesa ni bilo ničesar dobiti. Vode ni bilo nikjer. Zagledali smo za seboj karavano velblodov, ki smo se ji veseli pridružili. Čez dva dni smo dosegli mesto.

Zaželenega blaga pa niti tu nisem dobil. Dal sem se pogovoriti in nadaljeval s karavano vred pot v puščavo Gobi. Nikomur nisem izdal, da imam s seboj denar. Domenili smo se torej z gospodarjem, da mu bomo brezplačno vodili velblode ter nakladali in razkladali blago, ako nas vzame v popolno oskrbo. Odslovil je Mongolce in nas sprejel v službo. Prodirali smo vedno globlje v puščavo. Sam pri sebi sem si mislil, da se pozneje s kupljenim blagom vrnem zopet s kakšno drugo karavano, da le srečno pridem tja. A konca dolgotrajne poti le ni in ni hotelo biti. Le pesek in pekoče sonce je bilo pred nami in okoli nas.

Hodili smo že mesec dni. Nekega dne smo zaslišali v zraku nekake čudne glasove, temno donečo godbo in zateglo živžiganje. Na mah so se velblodi ustavili polegati po tleh in stiskali glave drug k drugemu. Kaj to pomeni? Gospodar nam je takoj ukazal, naj si zakrijemo glave in položimo k velblodom. Začeli smo se smešati njegovim ukazom, a kmalu smo sprevideli resnost položaja. Solnce je zatemnelo, nastal je grozen piš in no. eil s seboj droben pesek, ki se je ostro zadrževal v ušesa, usta nos in oči, da so grozno skelele. Razumeli smo tedaj, kaj se bliža in takoj izvršili gospodarjev ukaz.

(Dalje)

RADIO LJUBLJANA

od 26. julija do 2. avgusta

Nedelja, 26. julija: 8.00: Samo poskočene — same okrogle (Magistrov kvartet). 8.45: Čas, poročila, spored. 9.00: Roussel: Suita (plošče). 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (dr. Roman Tominec). 10.00: Koncert tamburaškega društva »Kola« iz Trbovelj. 11.15: Promenadni koncert godbe 40. p. p. Triglavskega. 12.00: Čas, vreme, spored, obvestila. 12.20: Prenos koncerta godbe 40. p. p. Triglavskega. 13.00: Plošče po željah naročnikov. 17.00: Kmetijska ura: O prijateljih in sovražnikih v našem vrtnarstvu (Štrekelj Josip, nadzornik šolskih vrtov v pokoju). 17.20: Stari in novi plesi (plošče). 18.00: Dobrohot (pravilnična zvočna igra; napisal Ernest Adamič; izvajali bodo člani radijske igralske družine; vodi inž. Pengov Ivan). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Plošče. 20.00: Solistični koncert: profesor Pavel Šivic (klavir), Vanda Zihnerlova (petje), profesor Marjan Lipovšek (spremljava). 21.20: Podknice (na ploščah). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Pesmi za ples (jazz Micky).

Ponedeljek, 27. julija: 12.00: Fantazije znanih oper (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Valčki (plošče). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Čučuk Stana (dr. Zagorčič iz Beograda). 19.50: Glazunov: Stenka Razin, simfonična slika (plošče). 20.10: Kulturna kronika: Marija Baškirčeva (dr. Nikola Preobraženski). 20.30: Večer lahke glasbe in veselih pesmi (sodelovali bodo dva Ahačiča iz Tržiča (citre in kitara), Makso Reš (kuplet) in plošče. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Schubert: Simfonija v h-molu.

Torek, 28. julija: 12.00: Nekaj eksotičnih skladb (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Harmoniko bo igral Stanko Avgust. 14.00: Vreme, borza. 18.30: Nacionalna ura. 19.00: Prenos iz Salzburga: Don Juan; v odmoru čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 22.20: Cimermanov trio.

Sreda, 29. julija: 12.00: Pesmi donskih kozakov (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mo goče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Naša narodna posest pred svetovno vojno (Davorin Ravljen iz Ljubljane). 19.50: Priprave za olimpiado pred 2500 leti (Viktor Pirnat). 20.10: Na šmarjetno goro (profesor France Planina). 20.30: Prenos simfoničnega koncerta z Dobrne. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Fantje na vasi.

Četrtek, 30. julija: 12.00: Drobne reči za razne ljudi (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Ruski sekstet. 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Z »Vilo Velebita« po Jadranu 1. 1936. (Lipovac). 19.50: Reproduciran koncert na wurlitskih orglah. 20.10: Slovensčina za Slovence (Rudolf Kolarič). 20.30: Prenos koncertnega večera iz Beograda. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Prenos plesne glasbe iz Parkhotela na Bledu.

Petek, 31. julija: 12.00: Slovenska umetna pesem (plošče). 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Napoved časa, spored, obvestila. 13.15: Operetni venčki (plošče). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Nové smeri jugoslovenske stenografije (dr. Vladimir Kesterčanek iz Zagreba). 19.50: Kvartet Lisinski poje (plošče). 20.10: Ženska ura: Pogačič Milka, hrvatska socialna delavka (Minka Govekarjeva). 20.30: Pevski koncert Irene Costove, koncertne pevke. 21.15: Pev-

ski jazz—kvartet Stritar. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Venček narodnih (tamburaški orkester; plošče). 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 1. avgusta: 12.00: Plošča za ploščo — pisana zmes. 12.45: Poročila, vreme. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Plošča za ploščo — pisana zmes. 14.00: Vreme. 18.00: Za delopust (radijski orkester). 18.40: Pogovori s poslušalci. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Charpentier: Vtiski iz Italije (plošče). 20.10: Zunanji politični pregled (dr. Alojz Kuhar). 20.30: Beli menihi (zvočna igra iz XII. stoletja; po povesti Ivana Zorca priredil Ivan Pengov; izvajali jo bodo člani radijske družine). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.20: Radijski jazz.

Za smeh in kratek čas

TUDI ZA RIBE

A: »Na petek greš lovit ribe. Ali nič ne daš na ljudsko vero, da je petek nesrečen dan?«
B: »Kaj pak, da dam. Mislim si pa, da bi utegn'l biti nesrečen tudi za ribe.

ŽALOSTNA RESNIČNOST

Mož: »Ali se še spominjaš, ženka, kako sem ti nekoč v takihle nočeh s prijatelji pel podoknice?«

Žena: »O, spominjam se. Danes pa samo še smrčiš ponoči.«

VPRAŠALA JE

Učiteljica pravi otrokom, ki so prvokrat v šoli, naj tisti, ki hoče kaj vprašati, dvigne roko. Mala Nežica prva dvigne roko.

»No, kaj bi rada povedala, deklica, jo vpraša učiteljica.

»Prosim, ali bo že kmalu konec šole?«

V ŠOLI

Učitelj: »Mihec, za kazen bi bil moral napisati 20 krat: »Znam slabo čitati«, napisal si pa samo 16 krat.«

Mihec: »Znam tudi slabo računati, gospod učitelj!«

PAMETEN PES

Lovec se hvali: »Jaz imam izredno pametnega psa. Navadil sem ga, da mu dam vsak dan dva d'narja in on mi od peka v košarici prinese štiri zemlje. Zadnjič mu je pek dal samo dve zemlji. In kaj je pes storil? Po nekaj trenutkih se je vrnil k peku in privedel s seboj orožnika!«

AFRIŠKE ŽIVALI

Učitelj: »Jožek, naštej mi pet živali, ki žive v Afriki.«

Jožek: »Pet slonov.«

IZPRED SODIŠČA

Sodnik: »Ali imate še kaj povedati v svoj zagovor?«

Tat: »Z ukradenim denarjem sem poravnal zaostalo stanarino.«

Sodnik: »No, to bomo upoštevali pri odmeri kazni v toliko, da vam prihodnjih 20 mesecev sploh ne bo treba plačevati stanovanja.«

STARA NAVADA ŽELEZNA SRAJCA

A: »Komu pa pošiljate vsak mesec po pošti tak zavoj?«

B: »Svoji materi. Že trideset let mi pere umazano perilo, ker še vedno misli, da hodim v šolo.«

NIČ NE BO

Miha: »Poslušaj, Jaka, saj si moj prijatelj...«

Jaka: »Seveda sem, toda denaria danes nimam s seboj.«

ZDRAVNIŠKA

»Oh, gospod doktor, je vprašala pri mizi gospa slovečega kirurga, »ali bi mi povedali, s čim se začne vnetje slepiča?«

»S črko v, milostljiva gospa,« je nevljudno odgovoril zdravnik.

NADOBUJDI SINKO

Jožek: »Očka, ali se znaš podpisati z zaprtimi očmi?«

Oče: »Seveda se znam.«

Jožek: »No, pa se podpiši na moje spričevalo!«

NI MOGOČE

A: »Neverjetno! Prisegel bi bil, da ta človek ne bi niti pare premaknil.«

B: »Imate prav, gospod, pare pač ne bi premaknil, zato pa je premaknil pet tisočakov.«

HRANILNICA IN POSOJILNICA V GLOBOKEM, r. z. z. n. z.

vabi na

Občni zbor

ki bo dne 2. avgusta ob 15. v posojilniški pisarni.

DNEVNI RED:

1. čitanje zapisnika zadnjega občnega...
ra, 2. poročilo načelstva, 3. poročilo nadzorstva, 4. odobritev računskega zaključka za l. 1935., 5. čitanje revizijskega poročila, 6. sprememba pravil in 7. slučajnosti.

V primeru, da bi občni zbor bil ob tej uri nesklepčen, bo drug občni zbor pol ure pozneje ob vsakem številu članov.

NOVOST! Samo Din 98.—

St. 63.719. Cenena, a dobra Shooek-Proi zapestna ura, točno regulirana, lep kromiran okrov zapestnica iz usnja — Stevica in kaval osvetljena (Radium)

Din 98.—.

Zahtevajte veliki cenik, ki ga dobite zastonj in poštne prosto. Velike izbire ur, zlatine in srebrnine

Lastna protokoliрана tovarna ur v »vici

H. SUTTNER, LJUBLJANA 6.

MALI OGLASI

Lahka LETNA OBLAČILA buret, kaša, lister l.t.d. v odlični izdelavi si nabavite najceneje pri
PRESKARJU, SV. PETRA C. 14.

KMEČKO POSESTVO

17 oralov, sadovnjak, 2000 hmelja, majhen vinograd, gozd, zidana poslopja, vse v ravlini in rodovitni legi, se proda. Vinko Stopar, Velenje.

POTREBUJEM ZA POMOČ SVOJI ŽENI

na majhnem posestvu deklet ali ženo. Stara sme biti od 25 do 40 let. Letno 1200 Din. Znati mora kmetijska dela. Nastop takoj. Ponudbe na Josip Röthel, posestnik v Brezovici, p. Nemška Loka pri Kočevju.

IŠČEM OŽENJENE BREZ OTROK

za vsa kmetijska dela. Ponudbe pismene. Marko Rankovič, Topola-Oplenački